

Bērna atbalsta speciālista pakalpojuma progresa ziņojums 01.04.2025.- 31.03.2026.

Eiropas Sociālā fonda Plus līdzfinansētā projekta Nr. 4.3.6.5/1/24/I/001 “Atbalsta pasākumi bērniem ar uzvedības un atkarību problēmām un to ģimenēm” ietvaros

Bērnu aizsardzības centrs
2026. gada 2. aprīlis

Saturs

Ievads	3
Bērna atbalsta speciālista pakalpojuma sniegšana bērnam	4
Bērna atbalsta speciālista sadarbība ar bērna likumisko pārstāvi (aprūpētāju).....	25
Bērna atbalsta speciālista sadarbība ar institūcijām un speciālistiem	28
Bērna atbalsta speciālista pakalpojuma pilnveide un metodiskā vadība.....	34
Bērna atbalsta speciālistu novērojumi pakalpojumu pārskata periodā	37
Secinājumi.....	39

Ievads

Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmā 2021.–2027.gadam īstenotā Eiropas Sociālā fonda Plus līdzfinansētā projekta Nr.4.3.6.5/1/24/I/001 “Atbalsta pasākumi bērniem ar uzvedības vai atkarību problēmām un to ģimenēm” (turpmāk – projekts) ietvaros Bērnu aizsardzības centrs (turpmāk - centrs) īsteno apakšdarbību “Bērna atbalsta speciālista (turpmāk – BAS) pakalpojuma izmēģinājumsprojekts”.

Projekta ietvarā tiek sniegts **BAS pakalpojums**, kura **mērķis** ir nodrošināt bērniem ar uzvedības vai atkarību problēmām vai to attīstības risku, t.sk. ārpusģimenes aprūpē esošiem bērniem, atbalstu, kā arī veicināt sadarbību starp institūcijām un speciālistiem mērķtiecīga atbalsta sniegšanai un bērnu vajadzībām atbilstošu resursu piesaistei.

BAS pakalpojuma mērķa grupa (turpmāk - mērķa grupa) ir bērni ar uzvedības vai atkarību problēmām vai to attīstības risku vecumā no 7(5) līdz 18 gadiem vai ilgāk (bet ne ilgāk kā līdz 24 gadu vecumam) gadījumos, ja BAS pakalpojums piešķirts līdz bērna 18 gadu vecumam.

Lai atspoguļotu BAS pakalpojuma izmēģinājumsprojekta gaitu, par periodu no 2024.gada 1.oktobra līdz 2025.gada 31.martam tika sagatavots Bērna atbalsta speciālista pakalpojuma progresa ziņojums par periodu no 01.10.2024. līdz 31.03.2025 un ir pieejamas centra mājaslapā: <https://www.bac.gov.lv/lv/media/3587/download?attachment>

Progresa ziņojumā par periodu no 2025.gada 1.aprīļa līdz 2026.gada 31.martam atspoguļota informācija par BAS pakalpojuma ietvaros veiktajām aktivitātēm - “Vadlīniju bērna atbalsta speciālistam darbam ar bērniem ar uzvedības vai atkarību problēmām vai to attīstības risku” (turpmāk - BAS vadlīnijas) izstrādi, BAS pakalpojuma attīstīšanas un pilnveidošanas aktivitātēm, izmaiņām BAS personāla sastāvā, profesionālās kompetences pilnveidi, grozījumiem “Bērnu aizsardzības centra Bērnu atbalsta speciālistu darba organizēšanas kārtībā” (turpmāk - BAS darba kārtība) un BAS vadlīnijās. Progresa ziņojumā ietverts bērnu – BAS pakalpojuma saņēmēju portrets un iekļauta apkopota informācija par 2026.gada janvārī veikto BAS pakalpojuma saņēmēju - bērnu un BAS sadarbības partneru, t.sk. bērnu likumisko pārstāvju, anonīmo aptauju rezultātu analīzi un izvērtējumu.

Progresa ziņojumā slīprakstā atveidotas bērnu, speciālistu un bērnu likumisko pārstāvju (aprūpētāju) atbildes uz atvērtajiem aptauju jautājumiem, kā arī citāti no BAS sagatavotajiem bērnu dzīves gaitas aprakstiem.

Bērna atbalsta speciālista pakalpojuma sniegšana bērnam

Lai sasniegtu pakalpojuma mērķi, saskaņā ar BAS vadlīnijām, BAS veic sekojošus uzdevumus:

- veic bērna situācijas, sociālās funkcionēšanas, fiziskās vides, vajadzību un grūtību izvērtēšanu;
- veido bērna dzīves gaitas aprakstu;
- izstrādā bērna atbalsta plānu un novērtē plāna īstenošanas dinamiku;
- sniedz atbalstu bērnam uzvedības vai atkarību problēmu risināšanā;
- veido un uztur aktuālo informācijas avotu un dokumentu kopumu – Bērna lietu;
- īsteno sadarbību ar bērna likumisko pārstāvi (aprūpētāju);
- īsteno starpprofesionālo un starpinstitucionālo sadarbību bērna atbalstam.

BAS vidēji strādā ar 10 bērniem vienlaikus.

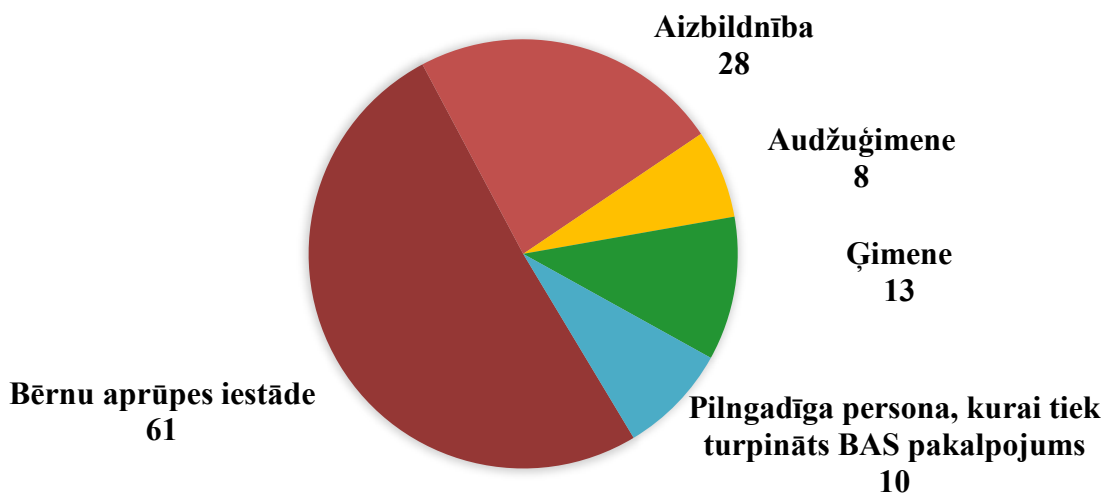
Veicot šos uzdevumus BAS vispirms veido kontaktu ar bērnu un likumisko pārstāvi, aprūpētāju vai citām bērnam tuvām personām, intervē bērnu un viņa likumisko pārstāvi vai aprūpētāju par bērna situāciju un dzīves gaitu; iegūst informāciju par bērna dzīves gaitu no valsts un pašvaldības iestādēm, citām institūcijām un speciālistiem (turpmāk - sadarbības partneri), analizē bērna situācijā iesaistīto sadarbības partneru sagatavotos plānus, sniegtās rekomendācijas un to izpildi, sagatavo bērna situācijas izvērtējumu, identificē bērna vajadzības un intereses, un sagatavo bērna dzīves gaitas aprakstu.

Bērna situācijas izvērtējums ir pamats bērna atbalsta plāna veidošanai. Izstrādājot un īstenojot bērna atbalsta plānu un novērtējot plāna īstenošanas dinamiku, BAS apkopo bērna, viņa likumiskā pārstāvja, sadarbības partneru un citu speciālistu sniegto informāciju, un, nepieciešamības gadījumā, sadarbības partneru plānos un rekomendācijās iekļautās aktivitātes un uzdevumus integrē bērna atbalsta plānā, pārrunā izstrādāto bērna atbalsta plānu ar bērnu, bērna likumisko pārstāvi vai aprūpētāju, regulāri izvērtē bērna atbalsta plāna īstenošanas dinamiku, nepieciešamības gadījumā veicot izmaiņas, kā arī vismaz reizi sešu līdz divpadsmit mēnešu periodā (nepieciešamības gadījumā biežāk) veic bērna atbalsta plāna izpildes novērtējumu.

Sniedzot atbalstu bērnam uzvedības vai atkarību problēmu risināšanā BAS uztur regulāru kontaktu ar bērnu, tiekoties klātienē (ja nav iespējams tikties klātienē BAS, izmantojot dažādus saziņas līdzekļus, uztur saziņu attālināti), sniedz atbalstu bērnam viņa vajadzību un interešu īstenošanā un problēmjaūtājumu risināšanā, motivē bērnu sadarboties ar citiem speciālistiem un institūcijām un saņemt viņu sniegto atbalstu. Ja nepieciešams, ārpusģimenes aprūpes formas maiņas gadījumā, BAS palīdz bērnam sagatavoties ārpusģimenes aprūpes formas maiņai. BAS atbalsta bērna attīstības iespējas dažādos izglītības, sociālā, un psiholoģiskā atbalsta pasākumos, kā arī brīvā laika pavadīšanas aktivitātēs, sekmē bērna pašnoteikšanās iespējas un līdzdalību lēmumu pieņemšanā par savu dzīvi, kā arī veicina funkcionālu attiecību veidošanos starp bērnu un viņa likumisko pārstāvi (aprūpētāju). BAS, izvērtējot bērna atbalsta plāna īstenošanu, turpina sniegt atbalstu arī bērnam, kurš atrodas ieslodzījuma vietā, kādā no rehabilitācijas programmām vai ārstniecības iestādē. Ja nepieciešams, BAS turpina sniegt atbalstu arī pēc bērna pilngadības sasniegšanas. Izbeidzot BAS pakalpojuma nodrošināšanu bērnam, BAS izvērtē bērna atbalsta plāna īstenošanu un veic bērna situācijas noslēdzošo izvērtējumu, organizē un īsteno noslēguma sarunu ar bērnu, bērna likumisko pārstāvi, aprūpētāju, kā arī sagatavo protokolu par BAS pakalpojuma noslēgšanu un rekomendācijas bērna likumiskajam pārstāvim turpmākajam atbalstam.

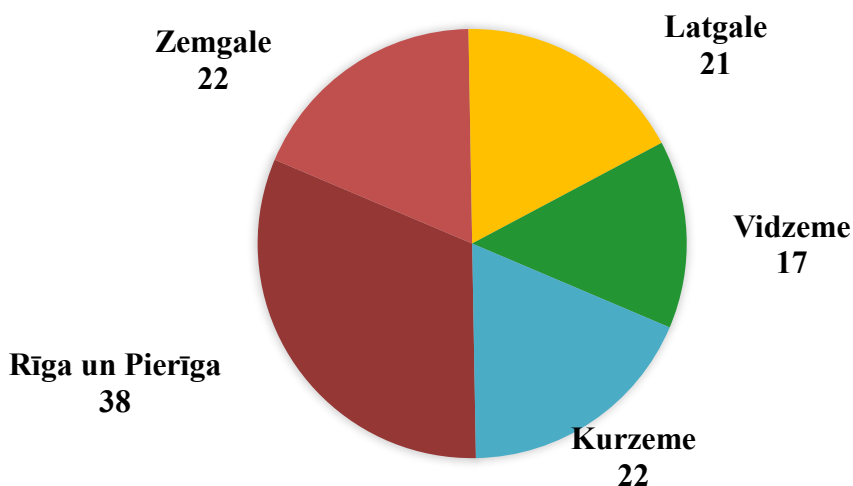
BAS pakalpojuma saņēmēji. Šajā BAS progresa ziņojumā ietvertajā pārskata periodā (no 2025.gada 1.aprīļa līdz 2026.gada 31.martam) BAS pakalpojums tika nodrošināts 94 ārpusģimenes aprūpē esošiem bērniem, kuriem ir uzvedības vai atkarību problēmas, no kuriem 61 bērns dzīvo bērnu aprūpes iestādēs, 28 bērni dzīvo pie aizbildņiem un 8 bērni dzīvo

audžuģimenēs. Tāpat BAS pakalpojums tika sniegts 13 ģimenē dzīvojošiem bērniem (kopš 2025.gada oktobra BAS pakalpojumu var saņemt arī bērni no bioloģiskajām ģimenēm). BAS pakalpojumu šobrīd turpina saņemt arī 10 pilngadību sasnieguši bērni (skat. 1.att).

1.attēls. Bērnu - BAS pakalpojuma saņēmēju sadalījums atkarībā no aprūpes formas, bērnu skaits aprūpes formu grupās (n=120)

Kopumā pārskata periodā BAS pakalpojums tika nodrošināts 120 bērniem ar uzvedības vai atkarību problēmām vai to attīstības riskiem. BAS pakalpojumu Rīgā un Pierīgā saņēma 38 bērni, Zemgales reģionā – 22 bērni, Latgales reģionā – 21 bērns, Vidzemes reģionā – 17 bērni un Kurzemes reģionā – 22 bērni.

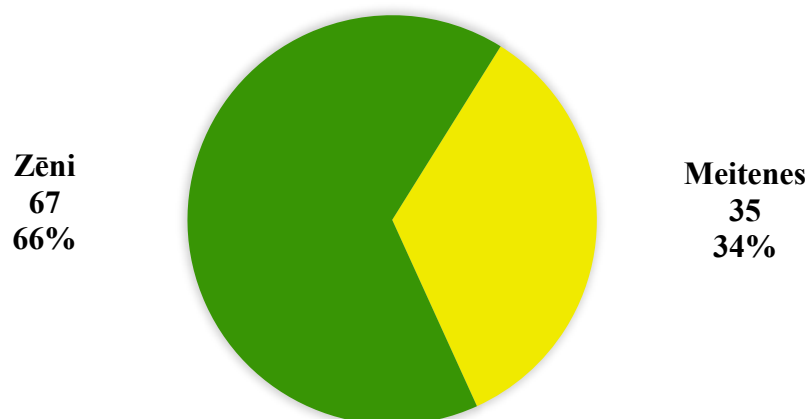

2.attēls. Bērnu - BAS pakalpojuma saņēmēju reģionālais sadalījums, bērnu skaits reģionos (n=120)

Pārskata periodā BAS pakalpojuma sniegšana tika izbeigta 20 bērniem. Savukārt 11 bērniem pakalpojums uz laiku tika apturēts saistībā ar BAS ilgstošu prombūtni.

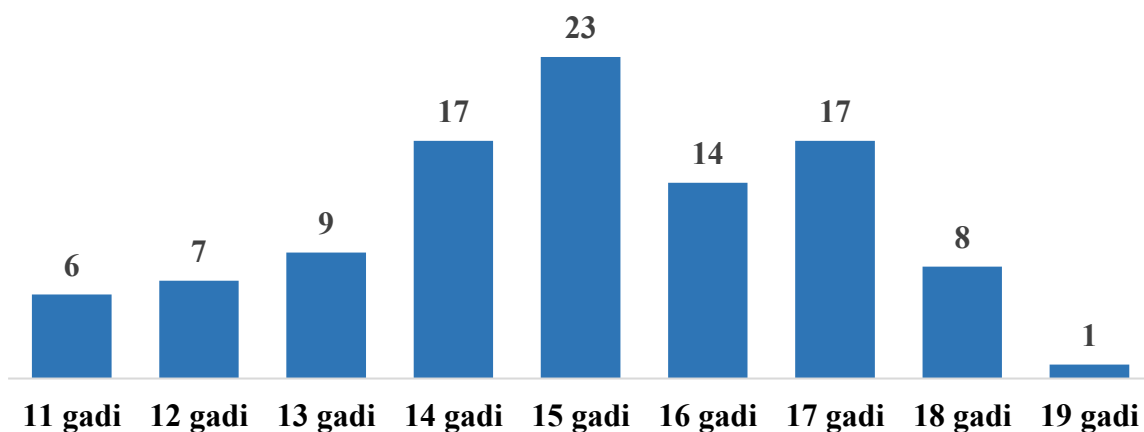
Bērnu - BAS pakalpojuma saņēmēju portrets. Lai izveidotu bērnu, kuri pārskata periodā saņēmuši BAS pakalpojumu, portretu, tika apkopota informācija par 102 bērniem, par kuriem pakalpojuma īstenošanas laikā jau iegūta pietiekama informācija. Lielākajai daļai BAS pakalpojuma saņēmēju traumatiska dzīves pieredze, kas ietver vilšanos pieaugušajos, tādēļ BAS attiecību veidošana ar katru bērnu ir ilgstošs un sarežģīts process. Ar bērniem, kuriem BAS pakalpojums uzsākts pēdējo 3 mēnešu laikā, BAS pakāpeniski veido uz uzticību balstītas attiecības, noskaidro un apkopo iegūto informāciju, bet tā nav pietiekama objektīva bērna portreta veidošanai.

BAS pakalpojuma saņēmēju portretā ietvertu bērnu **skaitis un īpatsvars dzimumu grupās** atspoguļots 3.attēlā. Aptuveni divas trešdaļas (66 %) bērnu, kuri saņem pakalpojumu ir zēni un viena trešdaļa (34%) – meitenes.

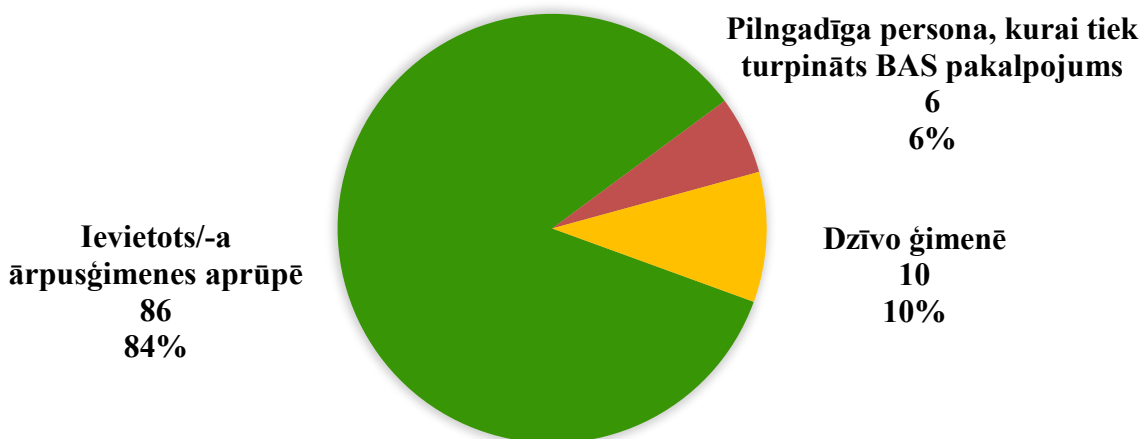
3.attēls. **BAS pakalpojuma saņēmēju portretā ietvertu bērnu skaitis un īpatsvars dzimumu grupās** (n=102)

BAS pakalpojuma saņēmēju portretā ietvertu bērnu **skaitis vecuma grupās** atspoguļots 4.attēlā. Vislielākais bērnu skaits ir vecuma grupās no 14 līdz 17 gadiem. 17 bērniem ir 14 gadi, 23 bērniem ir 15 gadi, 14 bērniem - 16 gadi un 17 bērniem - 17 gadi. BAS pakalpojuma saņēmēju portretā ietvertas arī 9 jaunieši, kuri pakalpojuma saņemšanas laikā sasnieguši pilngadību (skat.4.att.), no tiem 3 pakalpojuma saņēmēji sākuši saņemt BAS pakalpojumu iepriekšējā pārskata periodā.

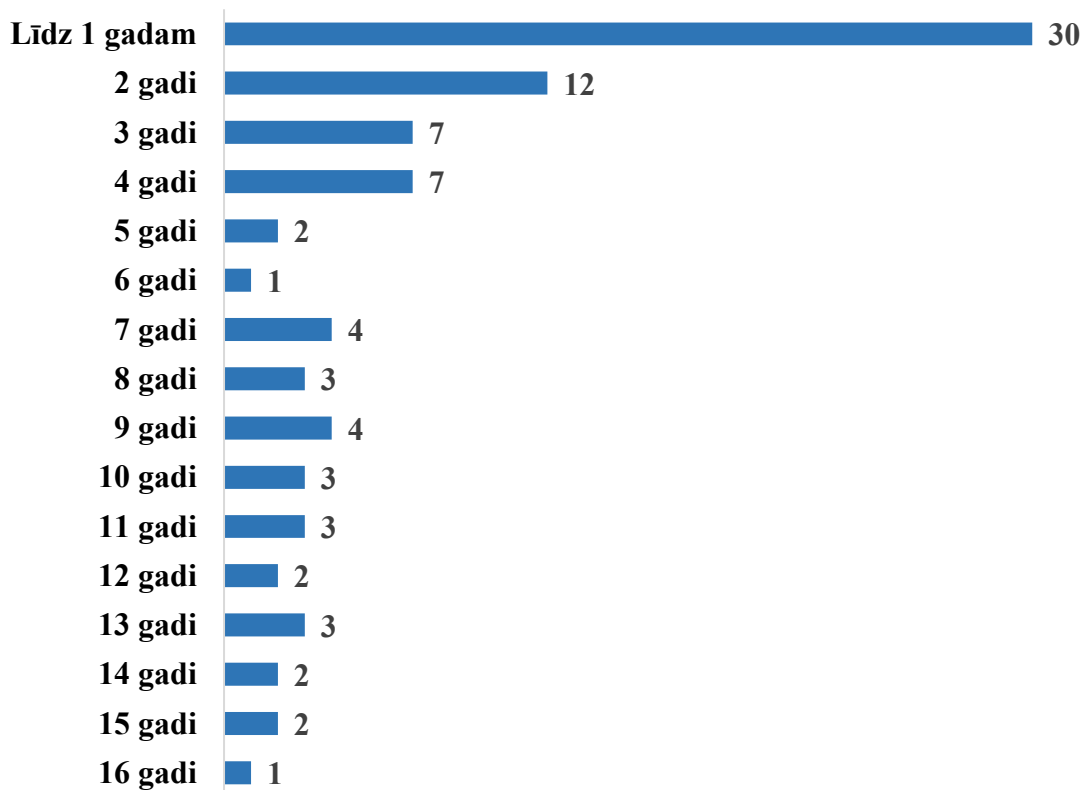
4.attēls. **BAS pakalpojuma saņēmēju portretā ietvertu bērnu skaits vecuma grupās** (n=102)

BAS pakalpojuma saņēmēju portretā ietvertu bērnu **sadalījums aprūpes formu grupās** atspoguļots 5.attēlā. Pārskata periodā pakalpojuma saņemšanas laikā 6 bērni, kuri atradās ārpusģimenes aprūpē, pēc pilngadības sasniegšanas izteica lūgumu turpināt saņemt BAS pakalpojumu. Bērnu vēlme turpināt saņemt BAS pakalpojumu saistīta ar bailēm un trauksmi par patstāvīgas dzīves uzsākšanu, saimniecisku jautājumu risināšanu, īpaši risinot jautājumus par dzīvesvietu.

5.attēls. BAS pakalpojuma saņēmēju portretā ietvertu bērnu sadalījums atkarībā no aprūpes formas, *bērnu skaits un īpatsvars atbilžu grupās* (n=102)

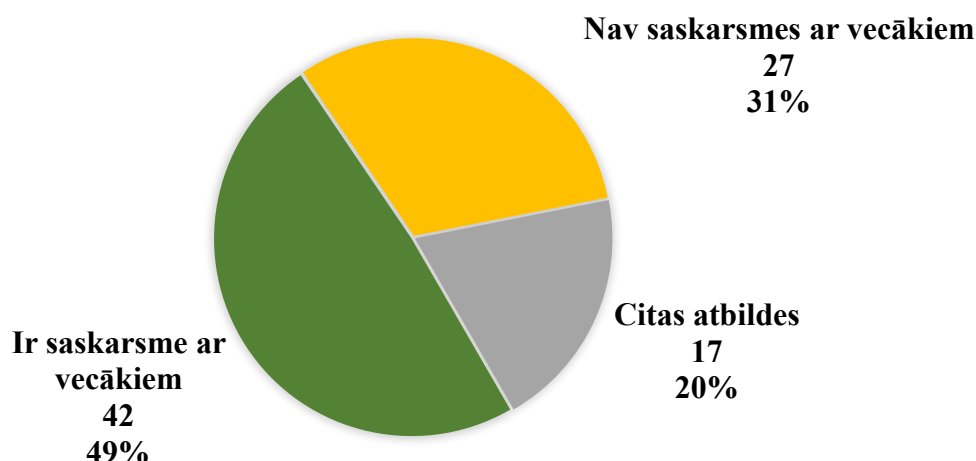
No BAS pakalpojuma saņēmēju portretā ietvertajiem bērniem, kuri ievietoti ārpusģimenes aprūpē, 30 bērni **atradās ārpusģimenes aprūpē** līdz vienam gadam, 12 bērni līdz 2 gadiem, 14 bērni 3 līdz 4 gadus. Savukārt, 30 bērni ārpusģimenes aprūpē atrodas no 5 līdz 16 gadiem (skat.6.att.).

6.attēls. BAS pakalpojuma saņēmēju portretā ietvertu bērnu atrašanās ilgums ārpusģimenes aprūpē, *bērnu skaits atbilžu grupās* (n=86)

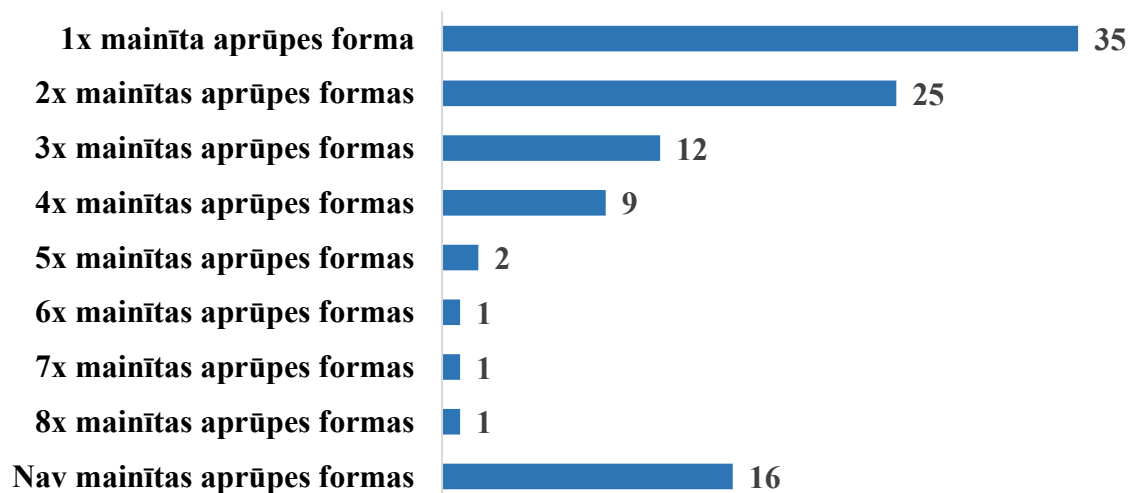
Gandrīz pusei (49%) BAS pakalpojuma saņēmēju portretā ietvertu bērnu, kuri atrodas ārpusģimenes aprūpē, ir **saskarsme ar bioloģiskajiem vecākiem**, savukārt, vienai trešdaļai (31%) no bērnu nav saskarsmes ar vecākiem. Septiņpadsmit (20%) ārpusģimenes aprūpē esošo bērnu saskarsmi ar vecākiem grūti raksturot viennozīmīgi un kategoriski, piemēram, daži bērni reti vai neregulāri komunicē tikai ar vienu no vecākiem, citiem bērniem viens vai abi vecāki ir

miruši, kāds no bērniem pats atsakās no saskarsmes ar vecākiem, citiem ir sarežģītas attiecības ar vecākiem, vismaz trīs bērni bieži vai pastāvīgi uzturas pie kāda no vecākiem. Vairāki bērni saskarsmi ar vienu no vecākiem uzsākuši BAS pakalpojuma saņemšanas laikā (skat.7.att.)

7.attēls. BAS pakalpojuma saņēmēju portretā ietvertu bērnu saskarsme ar vecākiem ārpusģimenes aprūpes laikā, bērnu skaits un īpatsvars atbilžu grupās (n=86)

Aprūpes forma 35 bērniem, kuri BAS pakalpojuma saņemšanas laikā pārskata periodā atrodas ārpusģimenes aprūpē, mainīta vismaz vienu reizi, 25 bērniem divas reizes, 12 bērniem trīs reizes, 9 bērniem četras reizes un 2 bērniem piecas reizes. Trim bērniem aprūpes formas mainītas 6 - 8 reizes, kas uzskatāmi atspoguļots 8.attēlā.

8.attēls. BAS pakalpojuma saņēmēju portretā ietvertu bērnu aprūpes formu izmaiņas, bērnu skaits izmaiņu grupās (n=102)

Aprūpes formu maiņu ietekmē dažādi bērna dzīves faktori. Dažu bērnu, bioloģiskajiem vecākiem vairākkārt pārtrauktas un atjaunotas aizgādības tiesības. Atsevišķos gadījumos miruši bērnu aizbildņi (parasti vecvecāki). Viens bērns ir adoptēts un līdz adopcijai viņam ir bijušas vairākas citas ārpusģimenes aprūpes formas, savukārt divos gadījumos adoptētajiem ir tikušas pārtrauktas aizgādības tiesības. Nereti bērns izņemts no aizbildņa ģimenes vai audžuģimenes, jo tajā piedzīvojis vardarbību. Citos gadījumos bērna uzvedības vai atkarību problēmu, vai veselības sarežģījumu dēļ no bērna aprūpes atteikušies aizbildņi vai audžuģimenes. Pēc vairākkārtējām aprūpes formas maiņām, bērni, bieži ar pazīmēm, kas liecina par būtisku emocionāli traumatisku pieredzi, visbiežāk tikuši ievietoti bērnu aprūpes iestādēs.

Bērnu uzvedības problēmas. Lielākajai daļai bērnu, kuri saņem BAS pakalpojumu ir komplikētas un ilgstošas uzvedības problēmas. Galvenās identificētās uzvedības problēmas ir

noteikumu neievērošana, klaiņošana, izglītības iestādes neapmeklēšana, paškontroles grūtības, izaicinoša vai manipulatīva uzvedība, agresīva uzvedība un nomāktība vai trauksmainība (skat.9.att).

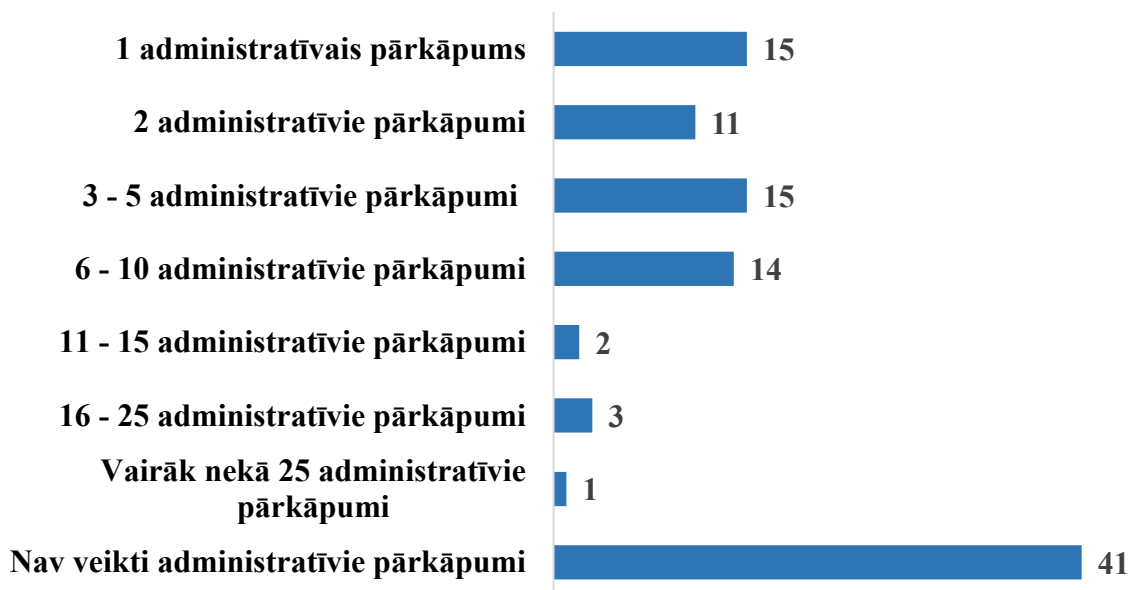

9.attēls. BAS pakalpojuma saņēmēju portretā ietverto bērnu uzvedības problēmas, bērnu skaits problēmu grupās (n=102)

Bērnu uzvedības problēmu raksturojums:

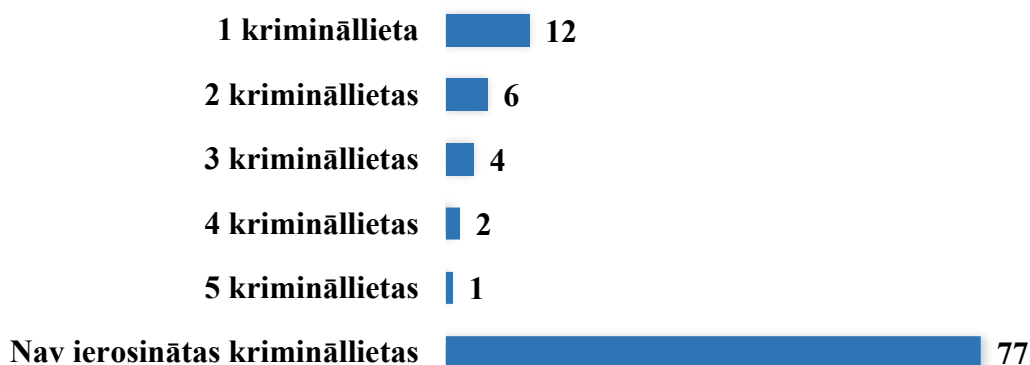
- noteikumu neievērošana - *noteikumu un robežu neievērošana; nepilda individuālās sociālās korekcijas plānos izvirzītos uzdevumus; neierodas pie speciālistiem; veic likumpārkāpumus, lai iegūtu naudu vai atkarību izraisošas vielas; vada transportlīdzekļus (automašīnas, motorollerus, velosipēdus) bez vadītāja tiesībām;*
- klaiņošana - *tendence uz klaiņošanu, klaiņošana nedēļas nogalēs, ilgstoša klaiņošana, bijušas klaiņošanas epizodes;*
- izglītības iestādes neapmeklēšana - *neregulāri apmeklē izglītības iestādi, bieži ir nepamatoti, izdomāti attaisnojumi mācību stundu kavējumiem; pārtraukta izglītības iestādes apmeklēšana;*
- paškontroles grūtības - *biežas nekontrolētas dusmu lēkmes; grūtības kontrolēt emocijas; ātri sadusmojas; rīkojas impulsīvi;*
- agresīva uzvedība - *bērnu un pieaugušo savainošana ar asiem priekšmetiem; periodiskas agresivitātes lēkmes; verbāla agresivitāte; emocionāli un fiziski vardarbīga uzvedība pret jaunāka vecuma bērniem;*
- nomāktība, trauksmainība - *noslēgtība, apātiskums; depresijas pazīmes; interešu trūkums; bailes no nezināmām vietām un pieaugušajiem; izvairīšanās no publiskiem pasākumiem;*
- paškaitējoša uzvedība - *nagu plēšana; falangu locītavu košana; pašnāvības mēģinājumi; sevis savainošana; tīša saindēšanās ar medikamentiem;*
- seksualizēta uzvedība - *iesaistīšanās prostitūcijā; stājas seksuālās attiecībās ar pieaugušiem vīriešiem; ir pakļauti negatīvai vai apdraudošai ietekmei un kontrolei no pieaugušajiem;*
- mācīšanās grūtības - *nepietiekama mācību motivācija, grūtības mācību vielas apgūvē, nepiemērotas izglītības programmas.*

Bērnu veiktie likumpārkāpumi. No 102 BAS pakalpojuma saņēmēju portretā ietvertajiem bērniem vairāk nekā puse - 61 bērns ir veicis **administratīvus** pārkāpumus. 15 bērni veikuši vienu, 11 bērni - divus, 15 bērni 3 līdz 5, bet 14 bērni 6 līdz 10 administratīvos pārkāpumus. Divi bērni veikuši 11 līdz 15 administratīvos pārkāpumus, trīs bērni no 16 līdz 25 un viens bērns veicis vairāk kā 25 administratīvos pārkāpumus (skat.10.att.).

10.attēls. **BAS pakalpojuma saņēmēju portretā ietvertu bērnu administratīvie pārkāpumi, bērnu skaits administratīvi pārkāpumu skaita grupās** (n=102)

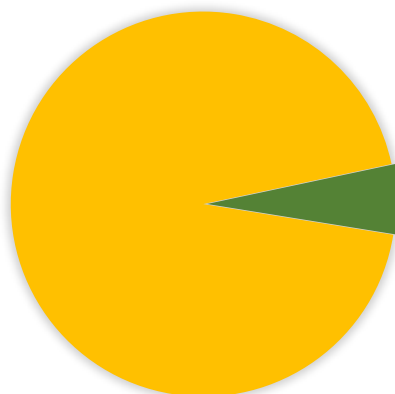
No 102 BAS pakalpojuma saņēmēju portretā ietvertajiem bērniem ceturtajai daļai - 25 bērniem ir ierosinātas **krimināllietas**. 12 bērniem ir ierosināta viena krimināllieta, sešiem bērniem – divas krimināllietas, četriem bērniem – trīs lietas, diviem bērniem – četras lietas un vienam bērnam ierosinātas piecas krimināllietas (skat.11.att.).

11.attēls. **BAS pakalpojuma saņēmēju portretā ietvertu bērnu krimināllietas, bērnu skaits krimināllietu skaita grupās** (n=102)

BAS pakalpojuma saņemšanas laikā seši bērni, kuri bija veikuši kriminālpārkāpumus, tika **ievietoti ieslodzījuma vietās** (skat.12.att.). Bērni, kuri veikuši kriminālpārkāpumus un kuriem nav piemērots apcietinājums, atrodas, Valsts probācijas dienesta uzraudzībā vai arī viņu krimināllietas ir izmeklēšanā vai izskatīšanas procesā. Atsevišķos gadījumos krimināllietas ir izbeigtas. Vienā gadījumā bērns tika ievietots ieslodzījuma vietā uz pirmstiesas izmeklēšanas laiku. Pārskata periodā pieci bērni – BAS pakalpojuma saņēmēji, kuri līdz 14 gadu vecumam bija veikuši krimināllikumā noteiktās prettiesiskas darbības, tikuši ievietoti ieslodzījuma vietā pēc 14 gadu vecuma sasniegšanas un jaunu pārkāpumu izdarīšanas.

Nav tikuši ievietoti
ieslodzījuma vietās
96
94%

Ir tikuši ievietoti
ieslodzījuma vietās
6
6%

12.attēls. BAS pakalpojuma saņēmēju portretā ietvertu bērnu ievietošana ieslodzījuma vietās pakalpojuma saņemšanas laikā, *bērnu skaits un īpatsvars atbilstu grupās* (n=102)

Bērnu atkarību problēmas. Apkopojot datus par bērnu atkarību problēmām (skat.13.att.), secināms, ka 85 bērni epizodiski vai regulāri smēķē, košļā vai šņauc tabaku, tai skaitā lieto elektroniskās smēķēšanas iekārtas, veipus, novērota tendence, ka bērni lasa un smēķē cigarešu atliekas. Veidojot bērnu dzīves gaitas aprakstus, sarunās ar bērniem un bērnu likumiskajiem pārstāvjiem noskaidrots, ka 9 bērni uzsākuši smēķēt jau pirms pusaudžu vecuma sasniegšanas.

Aptuveni puse BAS pakalpojuma saņēmēju portretā ietvertu bērnu (50) pārmērīgi daudz laika pavada viedierīcēs, kas liecina par atkarību veidošanās riskiem – visticamāk šiem bērniem veidojas atkarība no digitālo viedierīču lietošanas vai sociālajiem tīkliem, vai video spēlēm, jo BAS norāda, ka šiem bērniem trūkst laika izjūtas, un, lietojot viedierīces, viņi nespēj kontrolēt laiku.

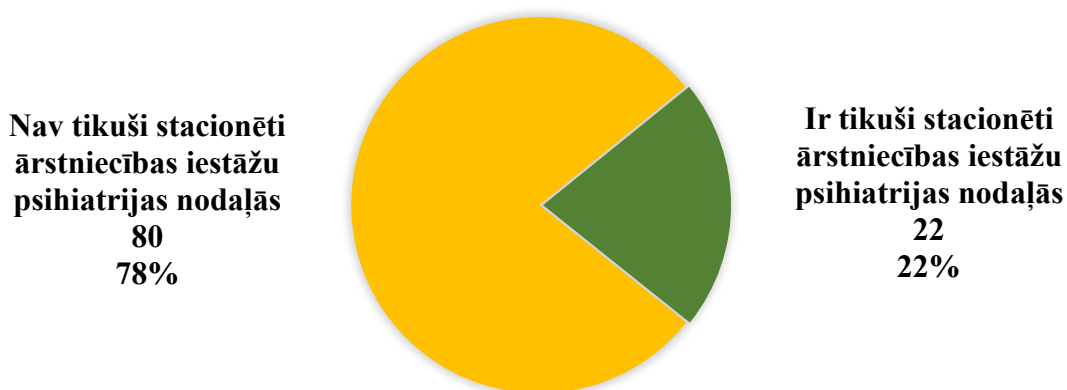
Epizodiski vai regulāri alkoholu lieto 40 bērni. Savukārt 39 bērni epizodiski vai regulāri lieto narkotiskās vai citas apreibinošās vielas, tostarp ir bērni, kuri osta gāzi un benzīnu. Dažos gadījumos ir tikai aizdomas par apreibinošo vielu epizodisku lietošanu. BAS pakalpojuma sniegšanas laikā 7 bērni, kuri lietojuši apreibinošās vielas arī intravenozi, saņēmuši stacionāru vai ambulatoru ārstēšanu. Pārskata periodā BAS pakalpojuma saņemšanas laikā pieci bērni turpina saņemt pakalpojumus, kas ietver rehabilitāciju no apreibinošo vielu atkarības.

13.attēls. BAS pakalpojuma saņēmēju portretā ietvertu bērnu atkarību problēmas, *bērnu skaits problēmu grupās* (n=102)

Pēc BAS rīcībā esošās informācijas par bērnu **stacionēšanu** dažādu ārstniecības iestāžu psihiatrijas nodaļās, BAS pakalpojuma laikā (skat.14.att.), aptuveni viena piektdaļa BAS pakalpojuma saņēmēju portretā ietvertu bērnu (22%) tajās ievietoti dažādu iemeslu dēļ, piemēram, lai veiktu izpēti, novērošanu, ārstēšanu, diagnostiku, medikamentu pielāgošanu,

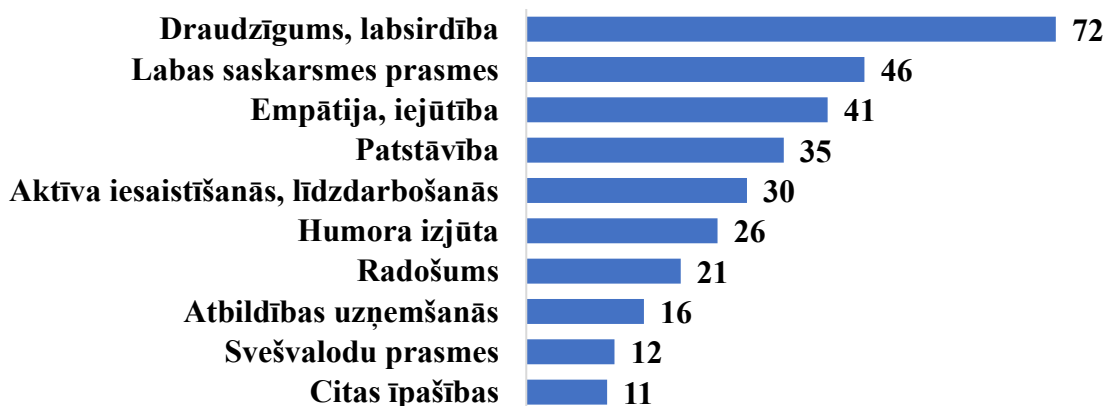
izietu motivācijas programmu vai nodrošinātu plānoto ārstēšanu. Psihiatrijas nodaļās atkārtoti ievietoti 12 bērni.

14.attēls. BAS pakalpojuma saņēmēju portretā ietvertu bērnu stacionēšana ārstniecības iestāžu psihiatrijas nodaļās pakalpojuma saņemšanas laikā, *bērnu skaits un īpatsvars atbilžu grupās* (n=102)

Bērnu stipro pušu (dotības, spējas, talanti) raksturojums. BAS pakalpojuma saņēmēju portretā ietvertu bērnu stiprās puses atspoguļotas 15.attēlā. Draudzīgums un labsirdība piemīt vairākiem bērniem. Gandrīz pusei bērnu ir labas saskarsmes prasmes t.sk., vairāki bērni ir komunikabli, daži ir ļoti pieklājīgi, labi pārzina sociālās uzvedības normas un pielieto tās, citi ātri atrod kontaktu arī ar svešiem cilvēkiem, ir runīgi un labprāt dalās ar notikumiem savā dzīvē, savukārt citiem bērniem ir raksturīga piesardzīga izturēšanās. Empātija un iejūtība novērota 41 bērnam, piemēram, kāds BAS min, ka bērns ir - “...*labsirdīgs, bet ļoti impulsīvs, jūtīgs uz kritiku. Ļoti motivē pozitīvais pastiprinājums.*” BAS izmantojot individuālu pieeju un lietojot pozitīvu pastiprinājumu var veicināt bērna stipro pušu attīstīšanu.

Atbildības uzņemšanās raksturīga 16 bērniem. BAS, veidojot sadarbību ar bērnu caur bērna negatīvajām iezīmēm cenšas saskatīt arī viņa labās īpašības vai stiprās puses: “*Lai gan zēns mēdz būt verbāli agresīvs, pazīst sociāli pieņemamas uzvedības normas un spēj tās pielietot*”.

15.attēls. BAS pakalpojuma saņēmēju portretā ietvertu bērnu stiprās puses (dotības, spējas, talanti), *bērnu skaits atbilžu grupās* (n=102)

Bērnu **intereses un vaļasprieki** atspoguļoti 16.attēlā. Laika pavadīšana ar draugiem ir atzīmēta vairākiem bērniem, aptuveni puse no bērniem brīvajā laikā nodarbojas ar sportu, pastaigām, riteņbraukšanu un daļa bērnu brīvajā laikā spēlē datorspēles.

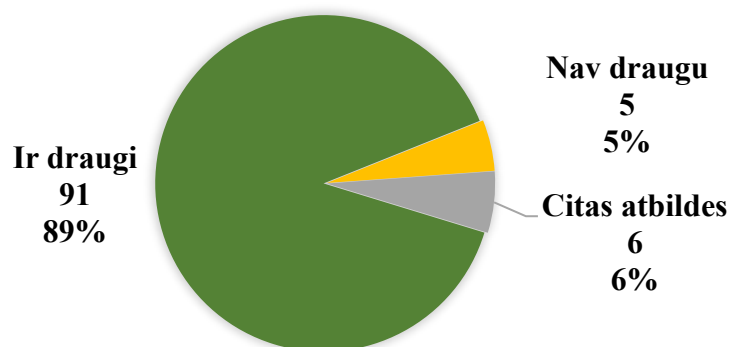

16.attēls. BAS pakalpojuma saņēmēju portretā ietvertu bērnu intereses un vaļasprieki, *bērnu skaits atbilžu grupās* (n=102)

Atsevišķu bērnu dzīves gaitu aprakstos minētās arī tādas intereses un vaļasprieki, kā, piemēram, *anime, japāņu kultūra, dators un mobilo telefonu remonts, automašīnas modeļu kolekcionēšana, kokapstrāde, interese un dalība “Alfa nodarbībās”, alternatīvā kultūra, medicīna, robotika.*

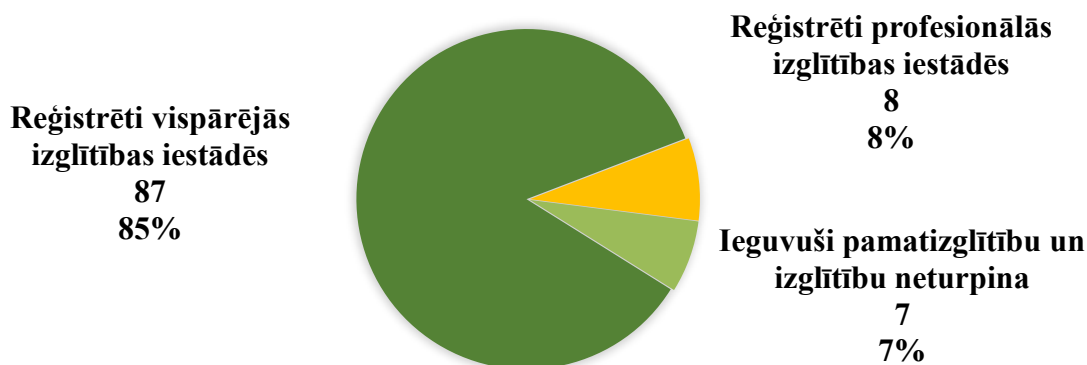
Jāatzīmē, ka ir bērni, kuriem nav izteiktu interešu vai vaļasprieku un brīvo laiku viņi pārsvarā pavada dažādās internetplatformās (TIKTOK, spēles u.c.).

Bērnu sociālās attiecības un draugu loks. Analizējot datus par bērnu sociālajām attiecībām (skat.17.att.), secināms, ka lielākajai daļai bērnu (89%) ir draugi, savukārt, izvērtējot 5% BAS pakalpojuma saņēmēju portretā ietvertu bērnu sociālās attiecības un draugu loku var secināt, ka šiem bērniem draugu nav. 6% gadījumu ietver dažādas individuālas situācijas. Daļā no tām bērniem nav draugu vienaudžu vidū zemā pašvērtējuma vai citu grūtību dēļ. Citkārt bērnu sociālais loks veidojas ārpus vienaudžu grupas – draugi ir vecāki jaunieši vai pat pilngadīgas personas. Ir arī gadījumi, kad bērnam ir tikai viens tuvs draugs vai draudzene. Atsevišķos gadījumos novērojama sociālā izolācija. Piemēram, vienā situācijā konstatēts, ka meitene, nonākot emocionālā atkarībā no pieauguša vīrieša, ir norobežojusies no vienaudžiem un citiem pieaugušajiem, neveidojot savstarpējās attiecības.

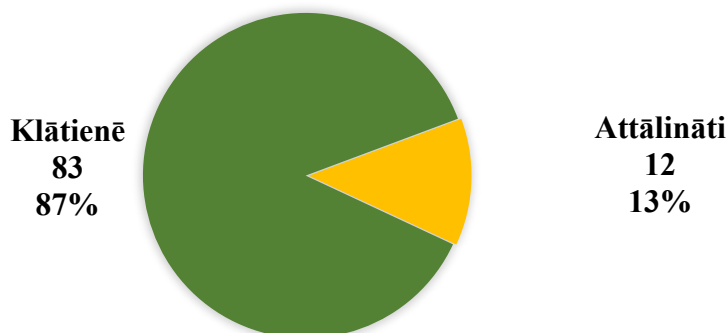
17.attēls. BAS pakalpojuma saņēmēju portretā ietvertu bērnu sociālās attiecības, *bērnu skaits un īpatsvars* (n=102)

Bērnu izglītība. No BAS pakalpojuma saņēmēju portretā ietvertajiem 102 bērniem, 95 (93%) turpina izglītības ieguvi, savukārt, septiņi bērni (7%) ieguvuši pamatizglītību un tālāk izglītību neturpina, viens no tiem jau uzsācis strādāt algotu darbu. No bērniem, kuri turpina izglītības ieguvi, 85% (87 bērni) ir reģistrēti vispārējās izglītības iestādēs, bet 8% bērnu - profesionālās izglītības iestādēs (skat.18.att.).

18.attēls. BAS pakalpojuma saņēmēju portretā ietvertu bērnu reģistrācija izglītības iestādēs, *bērnu skaits un īpatsvars atbilžu grupās* (n=102)

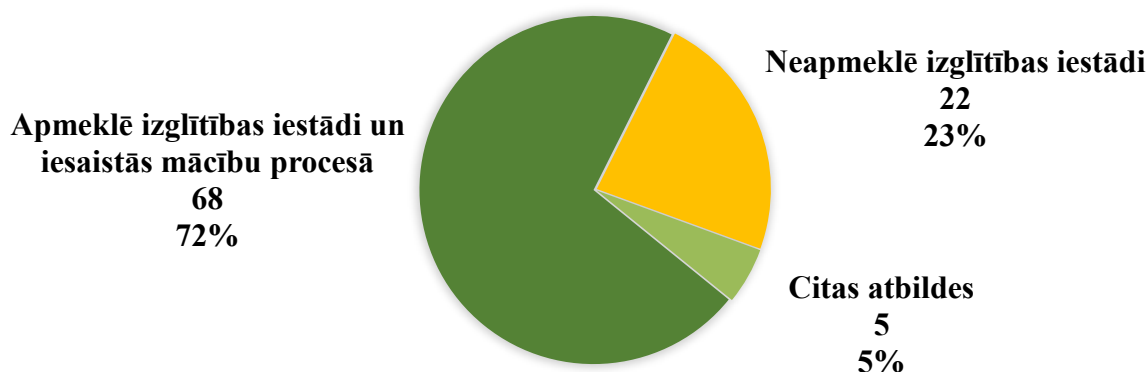
Astoņdesmit trīs BAS pakalpojuma saņēmēju portretā ietvertie bērni iegūst vai pārskata periodā ir ieguvuši **izglītību klātienē**, bet 12 bērni izglītību iegūst attālināti (skat.19.att.).

19.attēls. BAS pakalpojuma saņēmēju portretā ietvertu bērnu izglītības ieguves veids, *bērnu skaits un īpatsvars atbilžu grupās* (n=95)

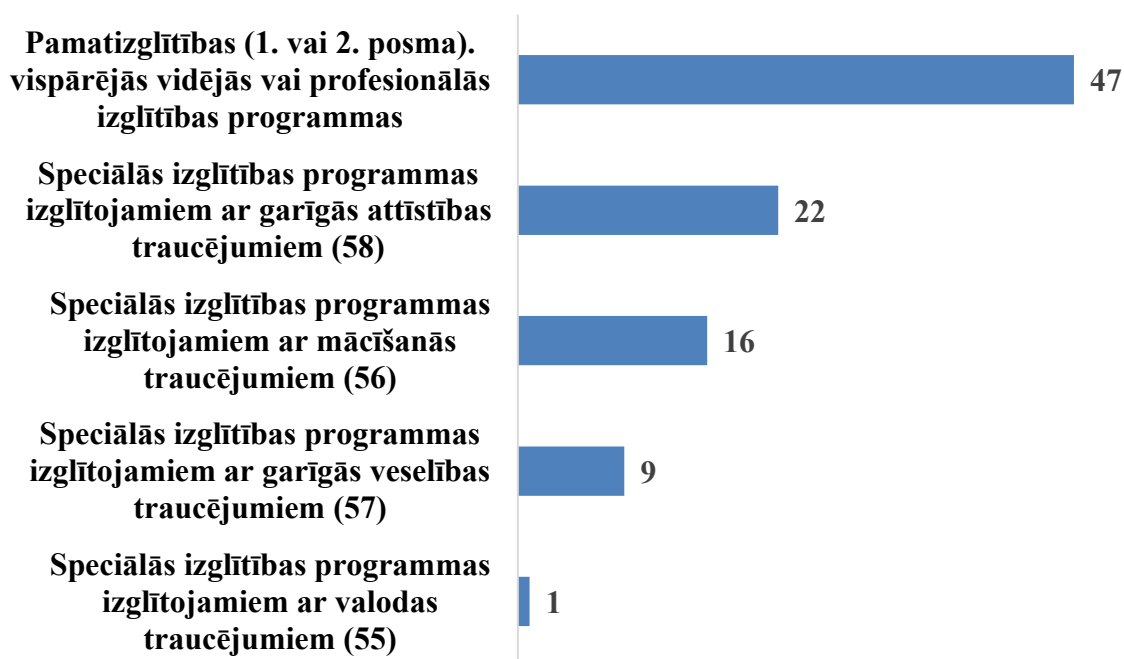
Izglītības iestādes **apmeklētība un iesaistīšanās mācību procesā**, BAS bērnu portretā ir būtisks rādītājs. No 95 BAS pakalpojuma saņēmēju portretā ietvertajiem bērniem, kuri reģistrēti vispārējās vai profesionālās izglītības iestādēs, izglītības iestādes regulāri apmeklē un mācību

procesā iesaistās 72% jeb 68 bērni, viena ceturtdaļa (23%) jeb 22 bērni izglītības iestādes neapmeklē, savukārt 5% bērnu ir reģistrēti izglītības iestādēs un uzturas skolu telpās, bet mācību procesā neiesaistās, neapmeklē mācību stundas jeb mācās neregulāri, epizodiski (skat.20.att.)

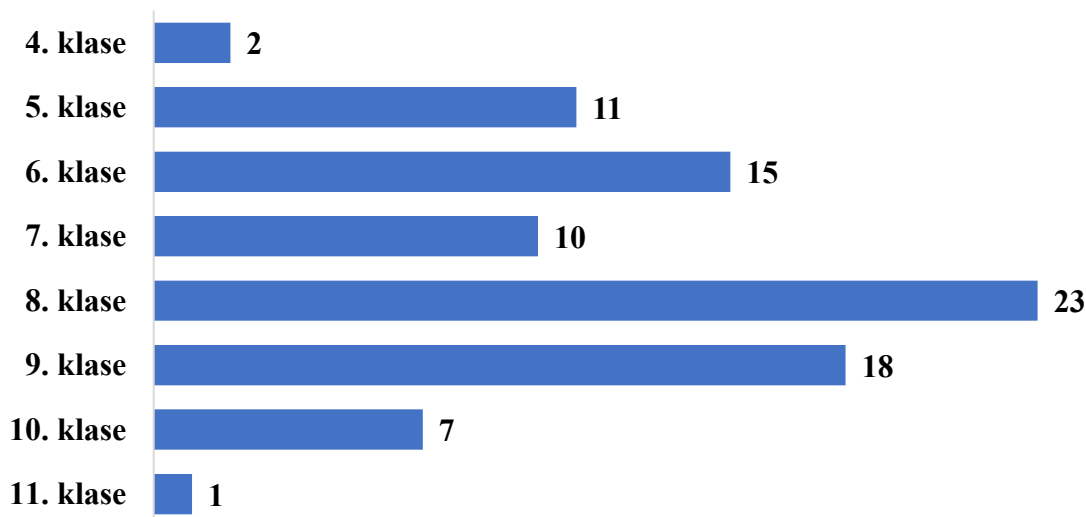
20. attēls. BAS pakalpojuma saņēmēju portretā ietverto bērnu izglītības iestāžu apmeklētība, bērnu skaits un īpatsvars atbilžu grupās (n=95)

Gandrīz puse BAS pakalpojuma saņēmēju portretā ietverto bērnu (47) apgūst pamatizglītības (pirmā vai otrā posma), vispārējās vidējās vai profesionālās izglītības programmas, ceturtajai daļai jeb 22 bērniem noteikta speciālās izglītības programma izglītojamajiem ar garīgās attīstības traucējumiem, 16 bērniem speciālās izglītības programma izglītojamajiem ar mācīšanās traucējumiem, 9 bērniem speciālās izglītības programma ar garīgās veselības traucējumiem, 1 bērnam speciālās izglītības programma izglītojamajiem ar valodas traucējumiem (21.attēls).

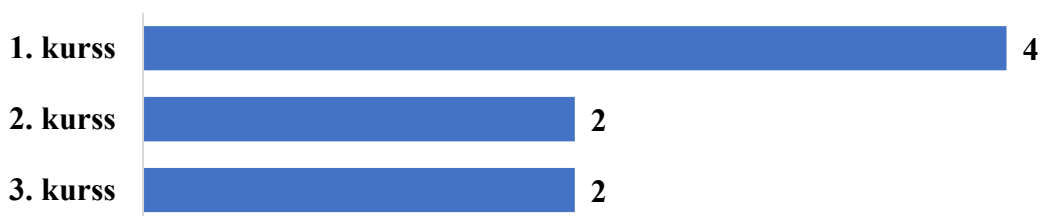
21.attēls. BAS pakalpojuma saņēmēju portretā ietverto bērnu izglītības programmas, bērnu skaits izglītības programmās (n=95)

Bērnu sadalījums klašu un kursu grupās atspoguļots 22. un 23. attēlā.

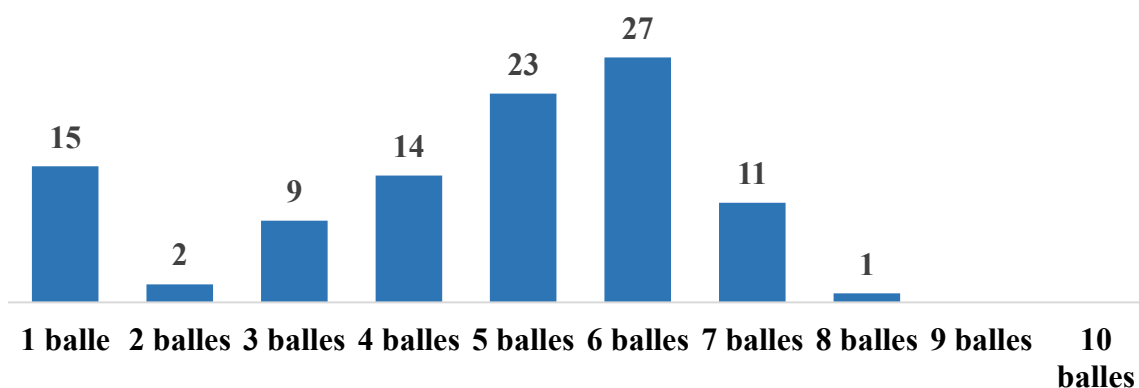
22.attēls. **BAS pakalpojuma saņēmēju portretā ietvertu bērnu, kuri iegūst vispārējo izglītību, sadalījums klašu grupās, bērnu skaits klašu grupā (n=87)**

Visvairāk bērnu jeb viena ceturtdaļa - 23, mācās 8.klasē, nedaudz mazāk bērnu, vidēji 16 mācās 6. un 9.klasē. Vidēji 10 bērni katrā klasē mācās 5., 7., un 10.klasē vai profesionālo izglītības iestāžu 1.kursā. Vismazākais bērnu skaits mācās 4., 11., 12.klasē vai 3. - 4.kursā.

23.attēls. **BAS pakalpojuma saņēmēju portretā ietvertu bērnu, kuri iegūst profesionālo izglītību, sadalījums kursu grupās, bērnu skaits kursa grupā (n=8)**

BAS pakalpojuma saņēmēju portretā ietvertu bērnu (t.sk. to bērnu, kuri pārskata periodā ieguvuši pamatzglītību un tālāk izglītību neturpina) **mācību sasniegumi** atspoguļoti 24.attēlā. Pārsvārā mācību sasniegumus ietekmē tas, cik intensīvi un aktīvi bērns iesaistās mācību procesā, taču psihoemocionāliem, uzvedības, veselības un sociālajiem faktoriem arī ir būtiska ietekme uz bērnu sekmēm. Bērnu, kuri vismaz daļēji iesaistās mācību procesā, vidējie vērtējumi ir 5 - 6 balles.

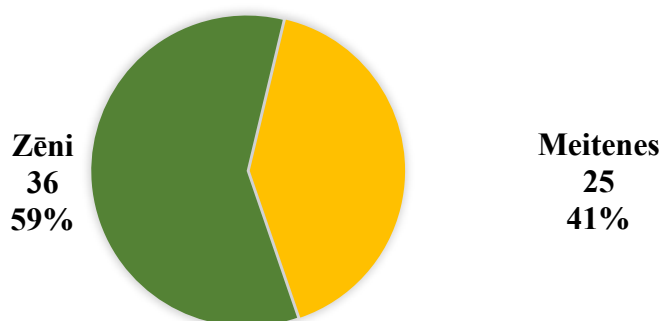

24.attēls. **BAS pakalpojuma saņēmēju portretā ietvertu bērnu mācību sasniegumi (aptuvena vidējā atzīme), bērnu skaits vērtējumu grupās (n=102)**

Izvērtējot bērnu situācijas, secināms, ka mācību sasniegumus negatīvi ietekmē, piemēram: bērnu pedagoģiska ielaistība, klaiņošana, nepiedalīšanās mācību procesā, izglītības iestāžu atkārtota maiņa, mācīšanās traucējumi, nepiemērotas izglītības programmas, uzvedības problēmas, konfliktsituācijas ar pedagogiem, individuālas pieejas trūkums, nepietiekams likumiskā pārstāvja vai izglītības iestādes personāla atbalsts, motivācijas trūkums, zīdaina vecuma bērna aprūpe, garīgās veselības traucējumi, psihoemocionālie traucējumi, skolas neapmeklēšana.

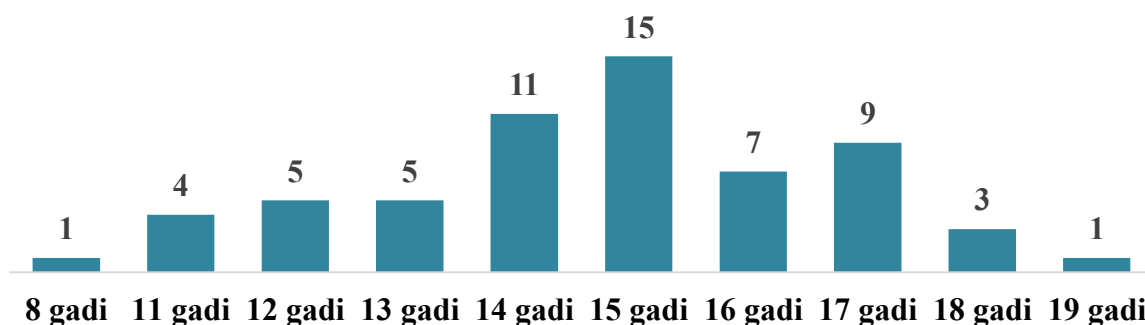
BAS pakalpojuma īstenošanas laikā sniedzot atbalstu bērniem un regulāri sadarbojoties ar izglītības iestādēm un bērnu likumiskajiem pārstāvjiem, tiek novērotas pozitīvas izglītības ieguves tendences: *motivācija iesaistīties mācību procesā un regulāri apmeklēt mācību iestādi; veiksmīga izglītības iestādes maiņa; izglītības ieguve atbilstošā izglītības programmā; iesaistīšanās skolas organizētajos pasākumos un interešu izglītības aktivitātēs; profesionālās izglītības apguve interesējošā jomā jeb profesijā; izglītības iestādes izteiktā atzinība; pedagogu iedrošinājums; bērnu individuālo spēju un talantu pamanīšana un attīstīšana; dalība un sasniegumi mācību konkursos un olimpiādēs; papildus individuālas nodarbības kādā no mācību priekšmetiem; nodrošināti atbalsta pasākumi.*

Bērnu aptauja par BAS pakalpojumu. Lai veiktu BAS pakalpojuma analīzi un izvērtēšanu, 2026.gada janvārī centrs organizēja BAS pakalpojuma saņēmēju - bērnu aptauju. Anonīmā aptaujā piedalījās 61 bērns - 25 meitenes un 36 zēni (skat.25.att.).

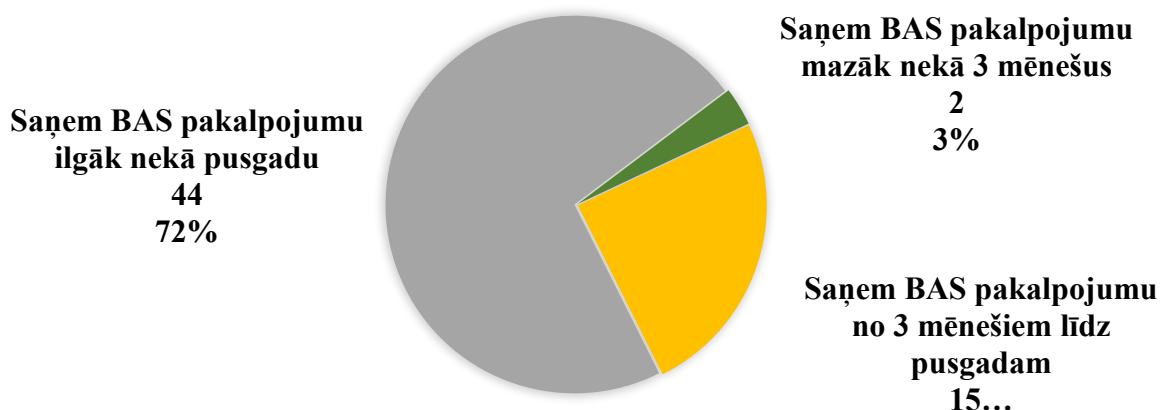
25.attēls. BAS pakalpojumā saņēmēju, kuri piedalījās aptaujā, dzimums, *bērnu skaits dzimuma grupās* (n=61)

Bērnu, kuri piedalījās aptaujā, **sadalījums vecuma grupās** redzams 26.attēlā. Tie ir bērni vecumā no 8 līdz 19 gadiem: aptaujā piedalījās viens bērns, kuram ir 8 gadi un viens respondents, kuram ir 19 gadi. Vidēji pieci bērni katrā vecuma grupā ir vecumā no 11 līdz 13 gadiem, divas reizes vairāk bērnu (11) ir 14 gadu vecumā un visvairāk bērnu ir 15 gadu vecumā. Attēlā redzams ka 7 bērni ir 16 gadu vecumā, 9 bērni 17 gadu vecumā, 3 aptaujātie bērni sasnieguši pilngadību.

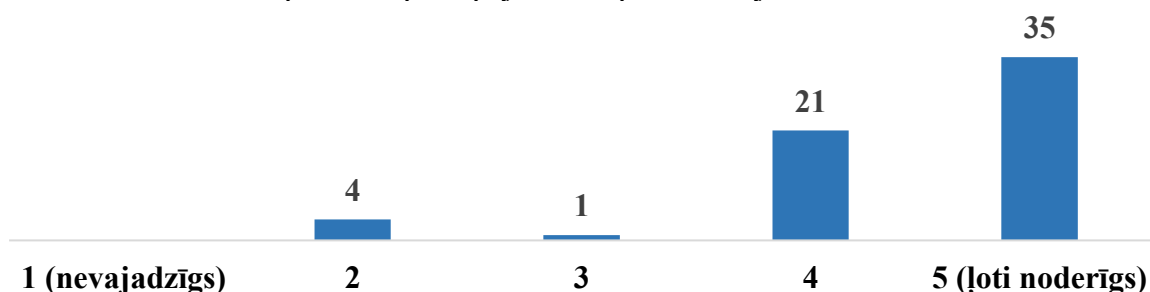
26.attēls. BAS pakalpojumā saņēmēju, kuri piedalījās aptaujā, vecums, *bērnu skaits vecuma grupās* (n=61)

Gandrīz trīs ceturtdaļas (72%) aptaujāto bērnu **saņem BAS pakalpojumu** ilgāk nekā 6 mēnešus. Viena ceturtdaļa (25%) BAS pakalpojumu saņem no trīs līdz sešiem mēnešiem un tikai 3% aptaujas dalībnieku saņem pakalpojumu mazāk kā 3 mēnešus (skat.27.att.).

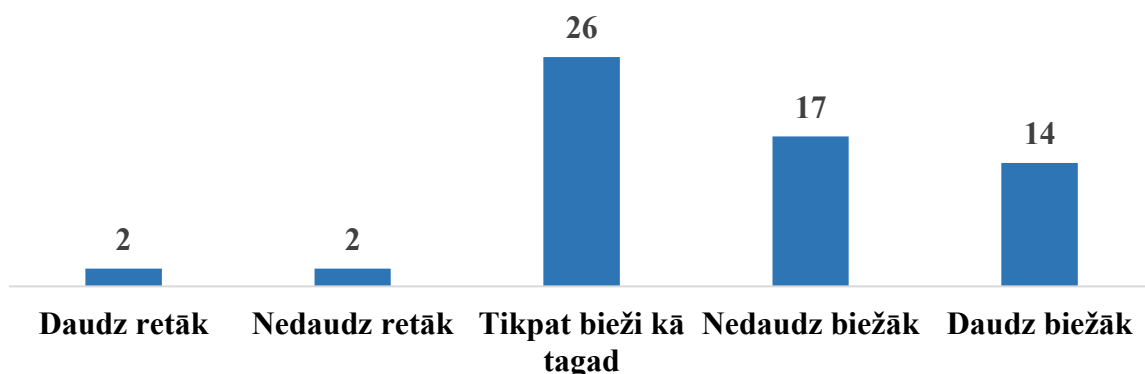
27.attēls. BAS pakalpojumā saņēmēju, kuri piedalījās aptaujā, pakalpojuma saņemšanas ilgums, bērnu skaits un īpatsvars atbilžu grupās (n=61)

Bērni augstu novērtē saņemto BAS pakalpojumu - 35 bērni to novērtē kā **ļoti noderīgu** (5 balles, maksimālais vērtējums) un 21 bērns kā noderīgu (4 balles), neviens bērns neuzskata, ka BAS pakalpojums nav vajadzīgs (skat.28.att.). Bērni norāda, ka BAS klātbūtnē jūtas droši un uzklausi, informēti par BAS pakalpojumu un paredzamajām aktivitātēm.

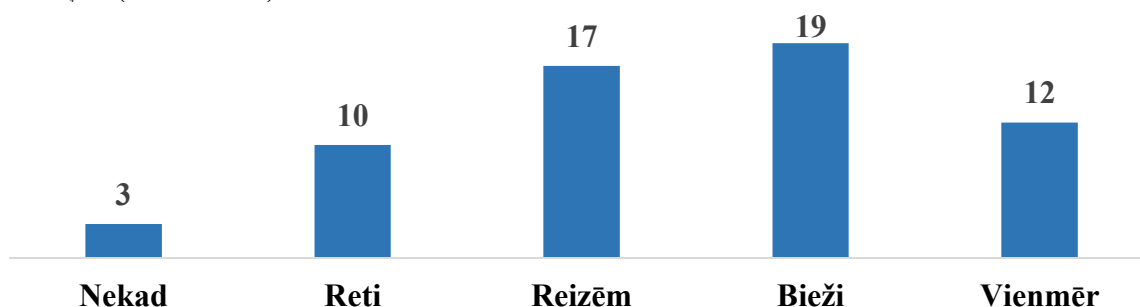
28.attēls. BAS pakalpojumā saņēmēju, kuri piedalījās aptaujā, sniegtais pakalpojuma noderīguma vērtējums ballēs no 1 (nevajadzīgs) līdz 5 (ļoti noderīgs), bērnu skaits vērtējumu grupās (n=61)

Uz jautājumu **“Cik bieži Tu gribētu tikt ar BAS?”,** 26 bērni atbildēja “tikpat bieži kā tagad”, 17 vēlas tikt “nedaudz biežāk” un 14 - “daudz biežāk”. Tikai 4 bērni vēlētos tikt “nedaudz retāk” vai “daudz retāk” (skat.29.att.)

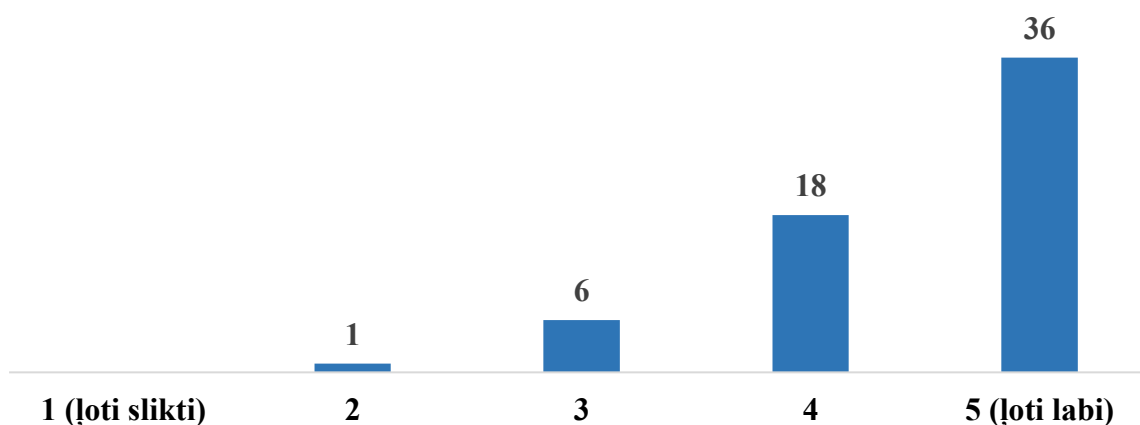
29.attēls. BAS pakalpojumā saņēmēju, kuri piedalījās aptaujā, atbildes uz jautājumu **“Cik bieži Tu gribētu tikt ar BAS?”,** bērnu skaits atbilžu grupās (n=61)

Viens no BAS pienākumiem ir "sekmēt bērna pašnoteikšanās iespējas un līdzdalību lēmumu pieņemšanā par savu dzīvi". Uz aptaujas jautājumu - **“Cik bieži Tu piedalies lēmumu pieņemšanā par lietām, kas skar Tevi?”** sadalījums pa atbilžu grupām redzams 30.attēlā. Tikai trīs bērni atbildējuši, ka “nekad” nav piedalījušies lēmumu pieņemšanā un desmit bērni atzīmējuši atbildi “reti”. Atbilžu grupā “reizēm” veiktas 17 atzīmes un visvairāk - 19 reizes atzīmēta atbilde “bieži” un 12 bērni atbildējuši “vienmēr”. Kopumā var izdarīt pozitīvu secinājumu, ka vairākumā gadījumu bērni tiek iesaistīti lēmumu pieņemšanā par lietām, kas skar viņus (skat 30.att.).

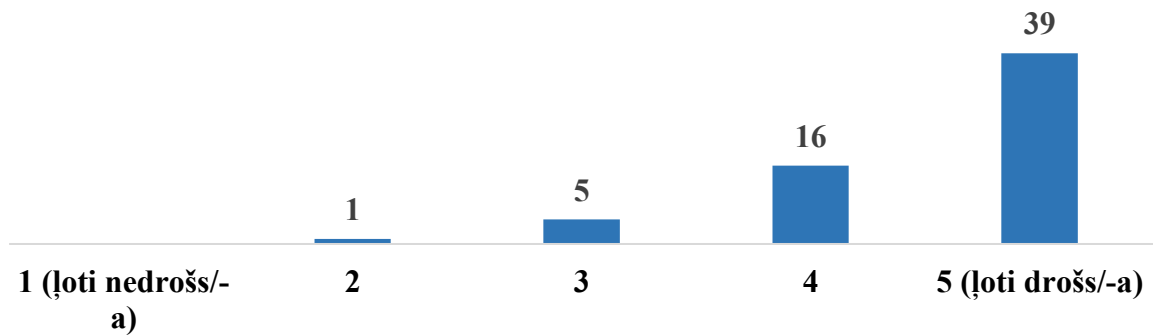
30.attēls. BAS pakalpojumā saņēmēju, kuri piedalījās aptaujā, atbildes uz jautājumu **“Cik bieži Tu piedalies lēmumu pieņemšanā par lietām, kas skar Tevi?”**, bērnu skaits atbilžu grupās (n=61)

Pārliecinoši lielākā daļa bērnu (36) uz jautājumu **“Kā Tu jūtas, kad esi kopā ar BAS?”** piecu ballu skalā atzīmējuši augstāko vērtējumu, kas ir “ļoti labi”, 18 bērni atzīmējuši vērtējumu četras balles. Tikai 6 bērni atzīmējuši vērtējumu trīs balles un viens bērns iezīmējis vērtējumu divas balles (skat.34.att.).

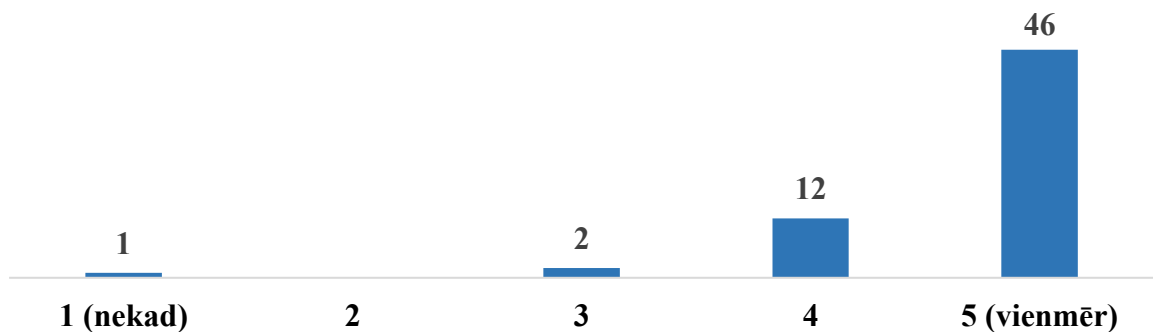
31.attēls. BAS pakalpojumā saņēmēju, kuri piedalījās aptaujā, atbildes uz jautājumu **“Kā Tu jūties, kad esi kopā ar BAS?”**, ballēs no 1 (ļoti slikti) līdz 5 (ļoti labi), bērnu skaits atbilžu grupās (n=61)

Līdzvērtīgas atbildes, kā iepriekšējā jautājumā, bērni sniedza uz jautājumu - **“Cik droši Tu jūties, sarunājoties ar BAS?”**, kas redzams 30.attēlā. Sniedzot vērtējumu piecu ballu skalā pārliecinoši lielākā daļa - 39 bērni atzinuši, ka sarunājoties ar BAS jūtas “ļoti droši” vai 16 bērni - “droši”. un pavisam maz bērnu, tikai 5 izvēlējās vērtējumu trīs balles un viens bērns atzīmēja vērtējumu divas balles (skat.32.att.).

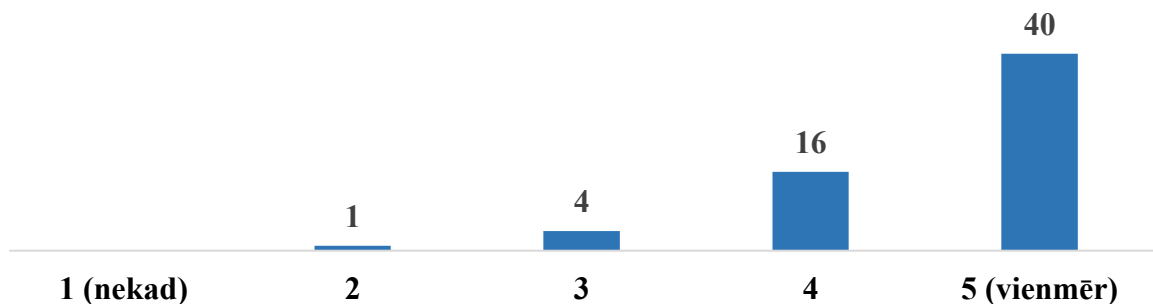
32.attēls. BAS pakalpojumā saņēmēju, kuri piedalījās aptaujā, atbildes uz jautājumu “Cik droši Tu jūties, sarunājoties ar BAS?”, ballēs no 1 (ļoti nedrošs/-a) līdz 5 (ļoti drošs/-a), bērnu skaits atbilžu grupās (n=61)

Bērni piecu ballu vērtējuma skalā sniedza atbildes uz jautājumu “Cik bieži BAS pajautā Tavu viedokli?”. Tikai viens bērns atzīmēja vienu balli “nekad”, kas ir zemākais vērtējums un tikai divi bērni atzīmēja trīs balles, kas ir vidējais vērtējums. 12 bērni atzīmēja četras balles un lielākā daļa - 46 bērni novērtēja uz piecām ballēm, kas nozīmē, ka BAS vienmēr pajautā bērna viedokli (skat.33.att.).

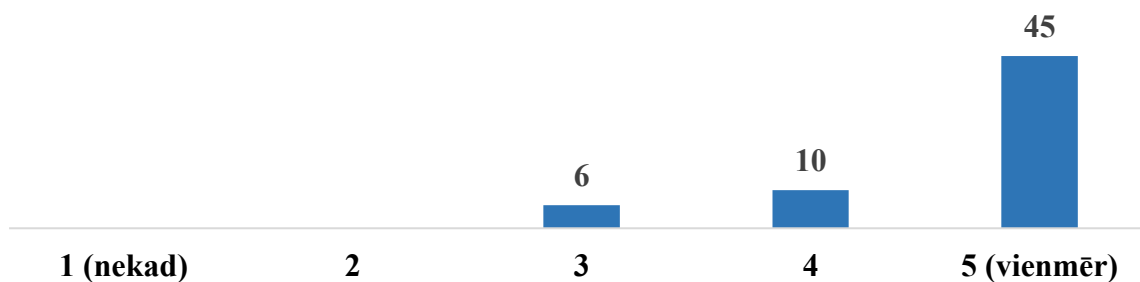
33.attēls. BAS pakalpojumā saņēmēju, kuri piedalījās aptaujā, atbildes uz jautājumu “Cik bieži BAS pajautā Tavu viedokli?”, ballēs no 1 (nekad) līdz 5 (vienmēr), bērnu skaits atbilžu grupās (n=61)

Uz jautājumu “Cik bieži BAS ņem vērā Tavas domas?” ballēs no viens līdz pieci 40 bērni atzīmēja augstāko vērtējumu, kas nozīmē, ka bērnu domas tiek ņemtas vērā vienmēr un 16 bērni atzīmējuši vērtējumu - četras balles. Neliels bērnu skaits, tikai četri bērni, atzīmējuši vērtējumu trīs balles un viens bērns atzīmējis vērtējumu 2 balles (skat. 34.att.).

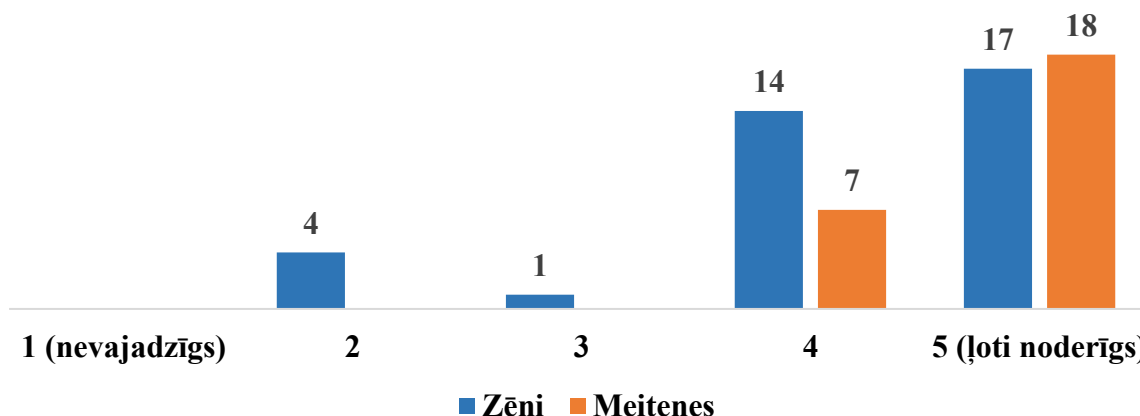
34.attēls. BAS pakalpojumā saņēmēju, kuri piedalījās aptaujā, atbildes uz jautājumu “Cik bieži BAS ņem vērā Tavas domas?”, ballēs no 1 (nekad) līdz 5 (vienmēr), bērnu skaits atbilžu grupās (n=61)

Piecu ballu skalā bērni atbildēja arī uz jautājumu *“Cik bieži BAS skaidri pastāsta, kas plānots un ko jūs darīsiet tālāk?”*. Neviens bērns neatzīmēja zemākos vērtējumus - 1 un 2 balles. Trīs balles jeb vidējo vērtējumu atzīmēja tikai 6 bērni, četras balles - 10 bērni un piecas balles jeb atbildi *“vienmēr”* atzīmēja 45 bērni (skat. 35.att.).

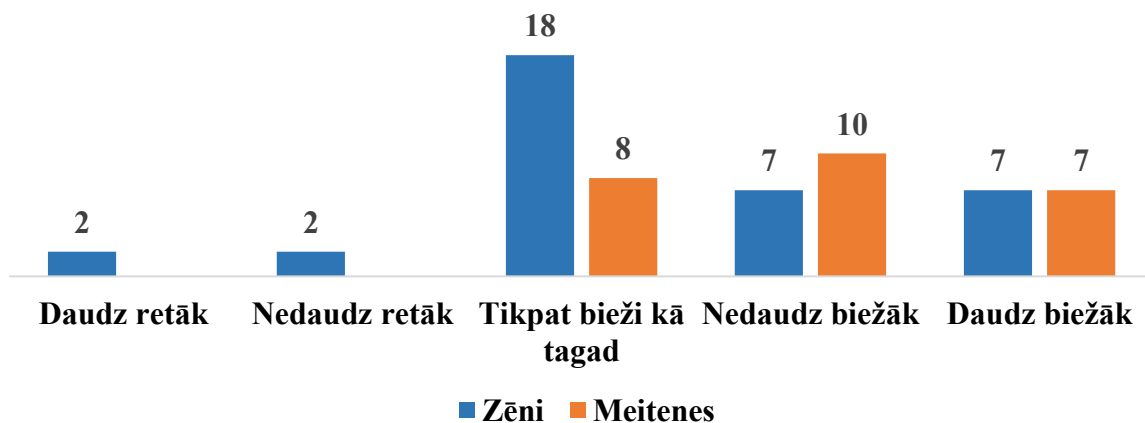
35.attēls. BAS pakalpojumā saņēmēju, kuri piedalījās aptaujā, atbildes uz jautājumu *“Cik bieži BAS skaidri pastāsta, kas plānots un ko jūs darīsiet tālāk?”*, ballēs no 1 (*nekad*) līdz 5 (*vienmēr*), bērnu skaits atbilžu grupās (n=61)

Vērtējot BAS pakalpojuma nepieciešamību un iespējamo tikšanās biežumu, zēni ir kritiskāki nekā meitenes, šo rādītāju atšķirības ir statistiski nozīmīgas (Manna-Vitneja U atbilstoši 321,0 un 313,5; p-vērtības 0,031 un 0,034), kas uzskatāmi redzams nākamajos attēlos – meiteņu atbilžu daļa nobīdīta pa labi, uz pozitīvāko (augstāka BAS pakalpojuma un biežākas tikšanās ar BAS) vērtējumu pusi (skat. 36. un 37.att.).

36.attēls. BAS pakalpojumā saņēmēju, kuri piedalījās aptaujā, sniegtais BAS pakalpojuma noderīguma vērtējums ballēs no 1 (*nevajadzīgs*) līdz 5 (*ļoti noderīgs*), bērnu skaits zēnu (n=36) un meiteņu (n=25) atbilžu grupās

Jautājuma *“Cik bieži Tu gribētu tikties ar BAS?”* atbildes zēnu un meiteņu grupās atspoguļotas 37.attēlā. Vienāds skaits - 7 meitenes un 7 zēni atbild, ka grib tikties *“daudz biežāk”*. Atbildi *“nedaudz biežāk”* atzīmējušas 10 meitenes un 7 zēni. Atbilžu variantu *“tikpat bieži kā tagad”* atzīmējuši 18 zēni un tikai 8 meitenes. Vienāds skaits zēnu, tikai divi katrā, atbildējuši, ka gribētu tikties *“nedaudz retāk”* un *“daudz retāk”*.

37.attēls. BAS pakalpojumā saņēmēju, kuri piedalījās aptaujā, atbildes uz jautājumu “Cik bieži Tu gribētu tikties ar BAS?”, bērnu skaits zēnu (n=36) un meiteņu (n=25) atbilžu grupās

BAS pakalpojumā saņēmēju aptaujā bija ietverti arī atvērtie jautājumi. Atbildēs uz atvērto jautājumu “**Kā BAS Tev palīdz (sniedz atbalstu)?**” bērni, piemēram, raksta:

- *Palīdz izprast grutas situācijas un dod padomus*
- *Tiekas ar mani un daudz runā. Pasaka skolotājiem, ko man vajag. palīdz man. Mēs kopā spēlējam sarunu spēles, ejam uz kafejnīcām, ejam uz bibliotēku. Mums mājās ar māsu ir sava istaba tagad, man ir cita, labāka gulta (par to runāju ar BAS). Man ir jaunas brilles. Kopā ar BAS bijām pie zobu ārsta (higiēnista), man bija bail, bet BAS mani atbalstīja.*
- *deva iespēju piekristis doties uz rehabu*
- *palīgs pa daudzam lietam*
- *Parunā ar mani, saprot mani, uzklausa mani. Kaut kur aizbraukt.*
- *tiekas ar mani, braucam pastaigāties, runājam. palīdz. daudz runājam*
- *Saprast par savu uzvedību*
- *Emocionāli*
- *Var ar viņu visu izrunāt ko nevar ar citiem cilvēkiem*
- *Sarunājas, atbalsta un uzmundrina. Interesējas par mani. Raksta WhatsApp.*
- *Ir iespēja izstāstīt savas problēmas un kopīgi atrast risinājumu.*
- *Dod man labus padomus*

Bērnu atbildēs uz jautājumu “**Kas Tavā dzīvē ir mainījies, kopš Tev ir bērna atbalsta speciālists (BAS)?**”, piemēram, minēts, ka:

- *Beidzu lietot narkotikas un dzert*
- *Es esmu palikusi mierīgāka un racionālāka pieņemu lēmumus*
- *kad nestaigāju pēc skolas*
- *Mans dzīves ritms*
- *Tagad ir cilvēks kuram es varu uzticēties.*
- *Vieglāk pieņemt lēmumus un risināt problēmas*
- *Sāku mazāk sedēt pie datora*
- *man patīk kad viņa saka man labus padomus un ka es varu daudz sasniegt*
- *samainīju skolu, saku macities*
- *Uzināju vairākas lietas kas palīdz dzīvē*
- *motivācijas saka but daudzāk.*
- *Eju daudz reizes vairāk laukā*
- *Man parādījās cilvēki ar ko var parunāt*

- *Man ir jauna gulta. Man ir jaunas brilles. Es zinu ceļu no [pilsēta] uz mājām. Es protu iepirkties veikalā. Man patīk lasīt grāmatas un iet uz bibliotēku. Es zinu, kas man nepatīk vai patīk.*
- *Man nav vairs tik daudz bailes. Aizbildne man sakārtoja atsevišķu istabu ar brāli un tagad man ir jaunas brilles. Es zinu daudz vairāk lietas.*
- *Es labāk jūtos*
- *Vieglak paliek kad izruna ar viņiem visas savas problemas*
- *Man ir uzticības persona*

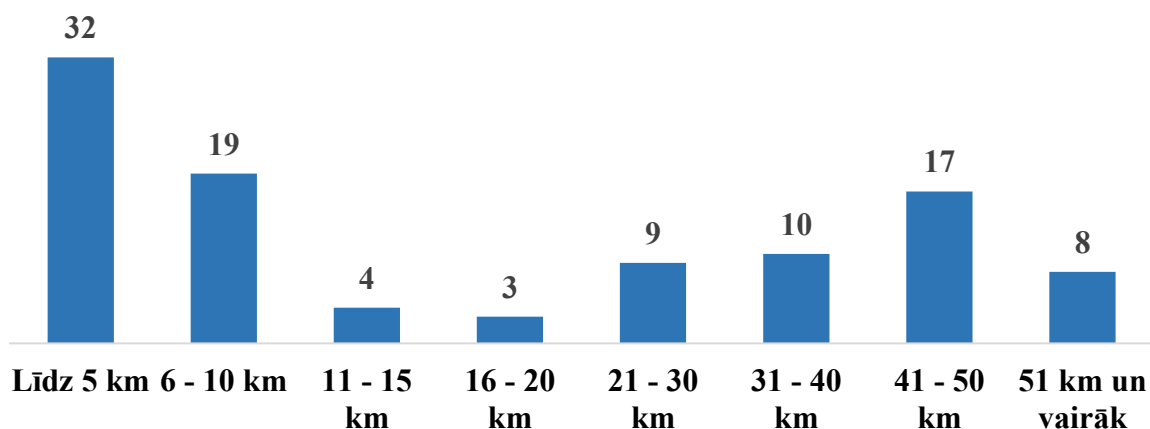
Apkopojot bērnu atbildes uz jautājumu **“Kādas kopīgās aktivitātes ar BAS Tev patīk vislabāk?”**, var konstatēt, ka, piemēram, 20 bērni raksta, ka viņiem patīk kaut kur aizbraukt ar mašīnu; 11 bērni min aktivitātes dabā: *pastaiga, makšķerēšana, peldēšana, apmeklēt skaistas vietas*; 14 bērni uzrakstījuši, ka patīk *paēst, iet uz picēriju, Hesburger, kafejnīcu*; 17 bērniem svarīgi ir sarunāties un arī tas, ja ka viņus klausās; 8 bērni raksta, ka patīk *viss ko dara kopā*; 3 bērni min kino un 4 bērniem patīk *spēlēt sarunu un citas kartiņu spēles*; vismaz trīs bērni saka, ka patīk *izklaides*; dažiem bērniem patīk iet uz *bibliotēku, sapņu zemi, boulingu, ūdens atrakcijas*; vismaz 3 bērni min sporta aktivitātes: *apmeklēt kopā gym (sporta zāli), braukāt uz boksu un apmeklēt sporta aktivitātes*. Pieci bērni snieguši atbildes - nezinu, nepiedalos utml. Viens bērns raksta - *“kaut ko kopā darīt vai būt mierīgi kopā”*.

Izvērtējot bērnu atbildes uz jautājumu **“Kas Tev vislabāk patīk sarunās ar BAS?”** var konstatēt, ka 5 bērniem patīk sarunas par tehniku un mašīnām; 8 bērni atbild, ka nezin; 11 bērni atbild ka patīk viss par ko tiek runāts un, ka var visu stāstīt, izrunāties; 5 bērniem patīk runāt par dzīvi, nākotnes plāniem; 5 bērniem patīk, ka viņus uzklausa un klausās ko viņi saka; 3 bērni raksta, ka viņiem patīk, ka viņus saprot; 2 bērni min, ka sarunās jūtas droši un var droši teikt, ko domā. Atsevišķi bērni norādījuši, ka patīk runāt par profesijām, skolu, ģimeni. Viens bērns saka, ka ir svarīgs BAS viedoklis un viens min, ka viņam patīk atklātība.

Vairāki bērni saka, ka sarunās ar BAS viņiem patīk, piemēram,

- *Kā BAS ar mani runā.*
- *To ka nedusmojas, neizrāda dusmas. Ir saprotoša.*
- *Man patīk, ka mūsu sarunās es jūtos saprasta un ka varam runāt par visu.*
- *Tad ka man ir bedīgi tad viņa man saka labus vārdus un tad man uzlabojas garīgais.*
- *Kad dalas pieredze ar savu pusaudžu vecumu.*
- *Sarunas par ģimeni. Patīk, ka brīvi varu justies ar BAS, kad runāju, nevis kā Bāriņtiesa.*
- *Vienmēr zinu, kas mani sagaida, kur dodos. Laicīgi pasaka par plānotajām tikšanāsām ar citiem.*
- *Ka var parunāt par savam sajūtām.*
- *Kā uz mani neklīdz.*
- *Viņa māc motivēt, iedrošināt.*
- *BAS manī ieklausas un ja saka, ka palīdzēs, tad vienmēr palīdz.*

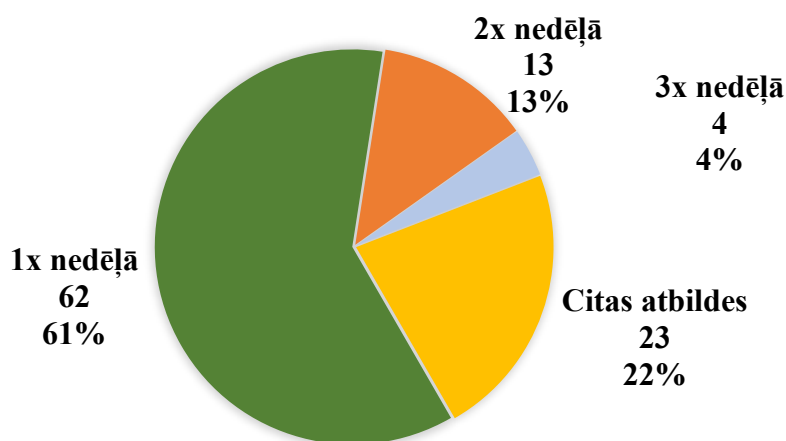
BAS sadarbība ar bērnu. BAS darbs ar bērnu praktiski nenotiek biroja telpās, tāpēc būtisks BAS darba faktors ir attālums līdz bērna dzīvesvietai. 32 gadījumos attālums līdz bērna dzīvesvietai ir mazāks nekā 5 km, vidēji 18 gadījumos bērnu dzīvesvieta ir līdz 10 km un 41 - 50 km. Vidēji 10 bērni dzīvo attālumā no 21- 30 km un 31- 40 km. Ievērojami tālu, kas ir vairāk kā 50 km, dzīvo 8 bērni (skat.38.att.).

38.attēls. Attālums līdz BAS pakalpojuma saņēmēju portretā ietvertu bērnu dzīvesvietām, bērnu skaits attālumu grupās (n=102)

Viens no BAS darba rādītājiem ir **BAS saziņas biežums ar bērnu** - ar 62 bērniem (61%) saziņa notiek vidēji 1x nedēļā, savukārt ar 13 (13%) bērniem notiek saziņa 2x nedēļā, ar 4 bērniem - 3x nedēļā (skat.39.attēlu).

Pārējos 23 (22%) gadījumos saziņa notiek citā intensitātē, kas atkarīga no bērna individuālās situācijas. Piemēram, divos gadījumos saziņa notiek reti, jo bērns atrodas ieslodzījuma vietā vai rehabilitācijas iestādē (saziņa notiek 1x divos mēnešos); trijos gadījumos attāluma dēļ saziņa notiek telefoniski, un tikšanās klātienē notiek 1x mēnesī; citā gadījumā darba intensitāte ir mainīga, klātienes tikšanās svārstās no 1x divās nedēļās līdz 2x nedēļā. Vairākos gadījumos bērnam nav tālruņa, kas apgrūtina BAS saziņu ar bērnu, tad saziņa notiek ar bērna likumiskā pārstāvja starpniecību. Sešos gadījumos BAS pakalpojums tikai nesen uzsākts un vēl nav izveidojies kontakts ar bērnu.

39.attēls. BAS saziņas biežums ar BAS pakalpojuma saņēmēju portretā ietvertajiem bērniem, bērnu skaits un īpatsvars saziņas biežuma grupās (n=102)

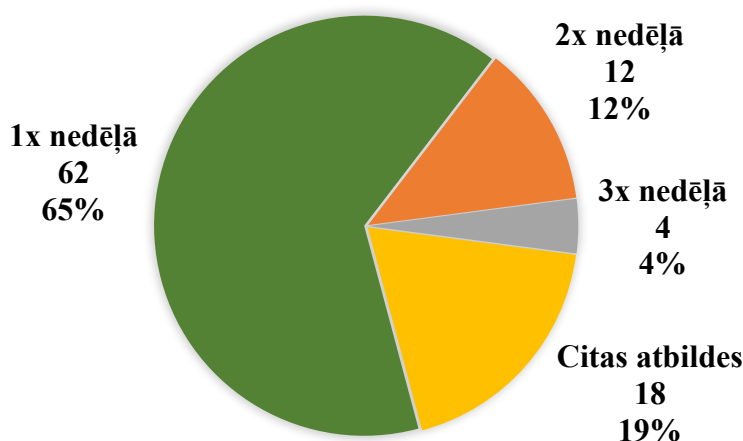
Ir gadījumi, kad saziņas biežums ir ļoti mainīgs - reizēm bērns veido kontaktu, taču brīžos, kad bērns klaiņo un/vai no kontakta izvairās, saziņa notiek retāk. Izvērtējot bērnu individuālās situācijas saziņa ar bērnu mēdz būt arī 1x divās nedēļās; 2 gadījumos saziņa notiek telefoniski un 2 x mēnesī ir tikšanās klātienē; intensīva darba gadījumā saziņa ar bērnu notiek vairāk kā 4 x nedēļā.

Bērna atbalsta speciālista sadarbība ar bērna likumisko pārstāvi (aprūpētāju)

Lai sasniegtu pakalpojuma mērķi, saskaņā ar BAS vadlīnijām, BAS īsteno sadarbību ar bērna likumisko pārstāvi vai aprūpētāju, saskaņojot informāciju par tikšanās reizēm ar bērnu, norādot informāciju par vietu, kur dosies, aptuveno laiku, cik ilgi bērns būs prombūtnē, nosūtot rakstisku informāciju uz e-pasta adresi, īsziņā vai izmantojot citu saziņas veidu. Pakalpojuma laikā bērna likumiskajam pārstāvim (aprūpētājam) BAS sniedz ieteikumus bērna situācijas uzlabošanai un informē par iespējām saņemt nepieciešamos pakalpojumus un atbalstu, un, ja nepieciešams, kopā ar bērna likumisko pārstāvi vai aprūpētāju piedalās starpinstitūciju sanāksmēs.

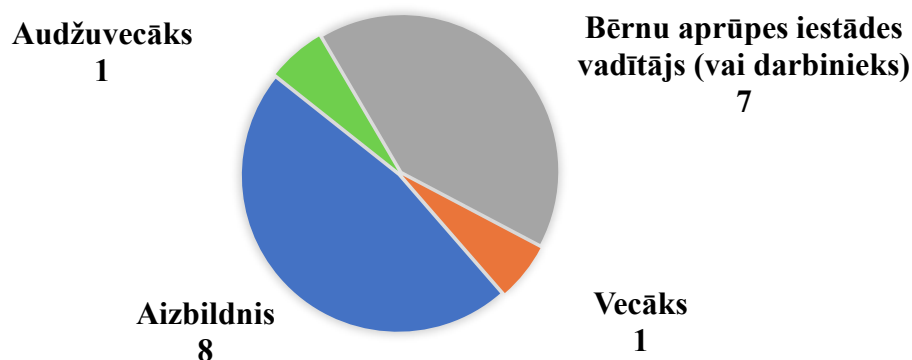
Sadarboties un uzturēt saziņu ar bērna likumisko pārstāvi ir viens no BAS darba pienākumiem. **BAS saziņas biežums ar bērnu likumiskajiem pārstāvjiem** atspoguļots 40.attēlā. Vismaz vienreiz nedēļā ar bērna likumisko pārstāvi BAS sazinās 42 bērnu gadījumos, divas reizes nedēļā sazinās 12 gadījumos un 4 gadījumos sazinās trīs reizes nedēļā.

Astoņpadsmit gadījumos saziņas intensitāte ir dažāda, to ietekmē bērna individuālā situācija un bērna ģeogrāfiskā atrašanās vieta, tāpēc reizēm saziņa notiek retāk, piemēram vienu reizi divās nedēļās vai mēnesī. Kopumā saziņa un informācijas apmaiņa ar bērna likumisko pārstāvi vai faktisko aprūpētāju notiek gan telefoniski, gan klātienē pēc nepieciešamības, taču tikšanās klātienē tiek plānota ne retāk kā vienu reizi ceturksnī.

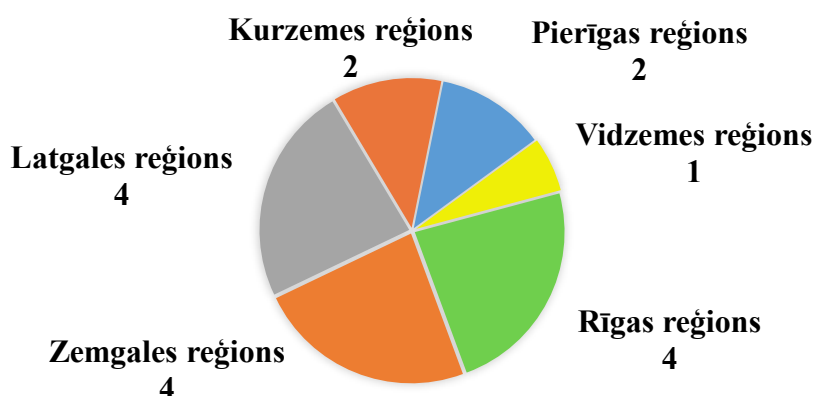
40.attēls. BAS saziņas biežums ar BAS pakalpojuma saņēmēju portretā ietverto bērnu likumiskajiem pārstāvjiem, skaits un īpatsvars saziņas biežuma grupās (n=96)

Bērnu likumisko pārstāvju aptauja. Lai veiktu BAS pakalpojuma analīzi un izvērtēšanu, 2026.gada janvārī centrs organizēja anonīmas BAS pakalpojuma saņēmēju - bērnu likumisko pārstāvju aptaujas. Bērnu likumisko pārstāvju sadalījums atspoguļots 41.attēlā, kurā redzams, ka aptaujā piedalījās 8 aizbildņi, 7 bērnu aprūpes iestāžu vadītāji vai darbinieki, viens audžuvecāks un viens vecāks, kopā 17 bērna likumiskie pārstāvji.

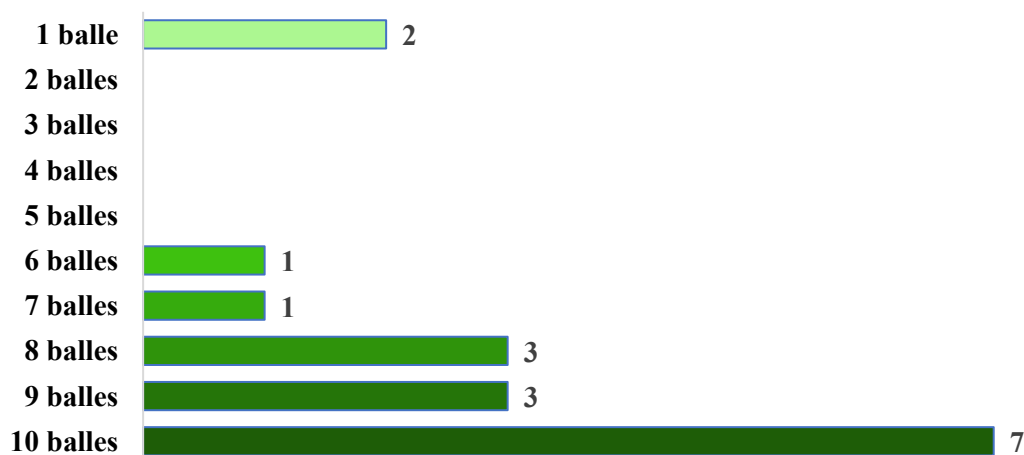
41.attēls. Bērnu likumisko pārstāvju aptaujas dalībnieki, *skaitis dalībnieku grupās* (n=17)

Bērnu likumisko pārstāvju aptaujas dalībnieku sadalījums reģionālajā griezumā attēlots 42.attēlā. No Rīgas, Zemgales un Latgales reģioniem, bija 4 bērnu likumiskie pārstāvji no katra. No Kurzemes un Pierīgas reģioniem no katra bija 2 bērnu likumiskie pārstāvji un 1 no Vidzemes reģiona.

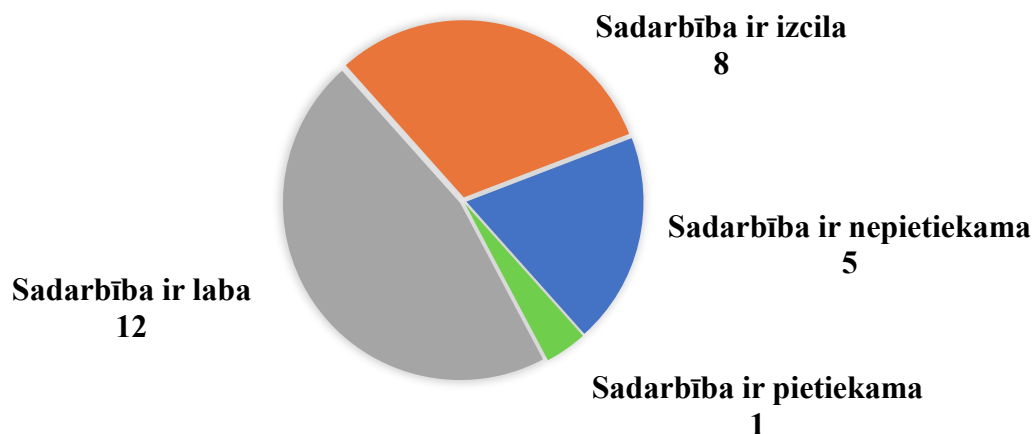
42.attēls. Bērnu likumisko pārstāvju aptaujas dalībnieku pārstāvētie reģioni, *dalībnieku skaits reģionu grupās* (n=17)

Gandrīz puse (7) bērnu likumisko pārstāvju aptaujas dalībnieku BAS **pakalpojuma nepieciešamību** novērtēja ar 10 ballēm (skat. 43.att.). Kopējais vidējais vērtējums ir 8 balles un mediāna - 9 (maksimālais vērtējums - 10 balles).

43.attēls. Bērnu likumisko pārstāvju aptaujas dalībnieku sniegtais BAS pakalpojuma nepieciešamības vērtējums, *dalībnieku skaits vērtējumu grupās* (n=17)

Bērnu likumisko pārstāvju aptaujas dalībnieku sniegtais **sadarbības ar BAS vērtējums** atspoguļots 44.attēlā.

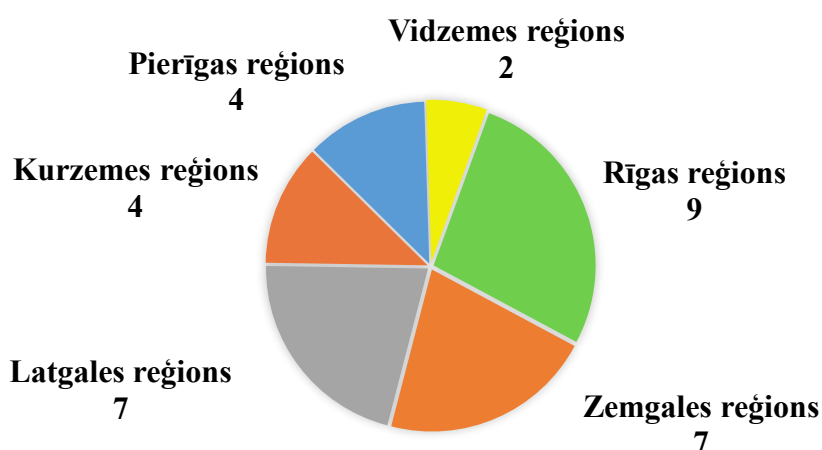
44.attēls. **Bērnu likumisko pārstāvju aptaujas dalībnieku sniegtais sadarbības ar BAS vērtējums, dalībnieku skaits atbilstu grupās** (n=26, atkarībā no individuālās situācijas, katrs aptaujas dalībnieks vērtēja sadarbību ar vienu vai vairākiem BAS)

Astoņi bērnu likumiskie pārstāvji sadarbību ar BAS vērtē kā izcilu, 12 bērnu likumiskie pārstāvji sadarbību ar BAS vērtē kā labu, 1 vērtē kā pietiekamu un 5 vērtē kā nepietiekamu.

Bērna atbalsta speciālista sadarbība ar institūcijām un speciālistiem

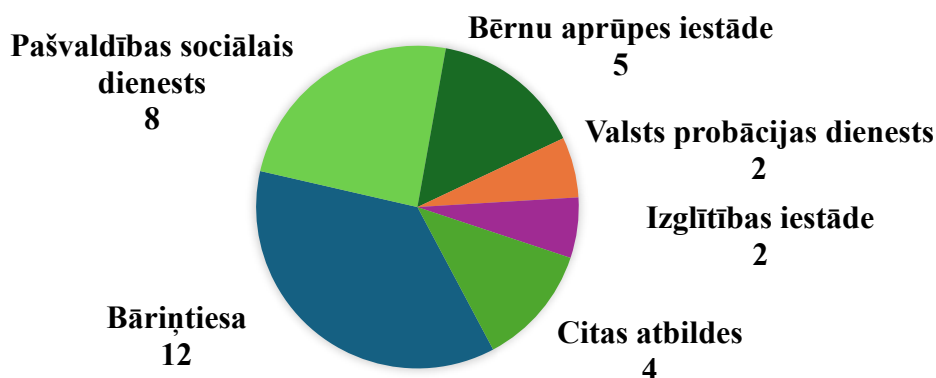
Lai sasniegtu pakalpojuma mērķi, saskaņā ar BAS vadlīnijām, BAS īsteno starpprofesionālo un starpinstitucionālo sadarbību bērna atbalstam, t.i., veido un uztur sadarbību ar sadarbības partneriem, piedalās, organizē vai vada starpinstitūciju sanāksmes, veicina procesa virzību bērna atbalsta īstenošanā, sniedz atbalstu un ieteikumus sadarbības partneriem par bērna vajadzībām un interesēm atbilstošākajiem pakalpojumiem, sniedz priekšlikumus bērna atbalsta sistēmas pilnveidei un ziņo atbildīgajām institūcijām par bērna tiesību pārkāpumiem.

BAS sadarbības partneru aptauja. Lai veiktu BAS pakalpojuma analīzi un izvērtēšanu, 2026.gada janvārī centrs organizēja anonīmu BAS sadarbības partneru – speciālistu un institūciju darbinieku aptauju, kurā piedalījās 33 respondenti. Tika pārstāvēti visi reģioni, viss lielākais respondentu skaits (9) bija no Rīgas, vienāds skaits respondentu (7) piedalījās no Latgales un Zemgales, un vienāds skaits (4) no Pierīgas un Kurzemes. Vismazāk, tikai 2 respondenti, piedalījās no Vidzemes (skat.45.att.).

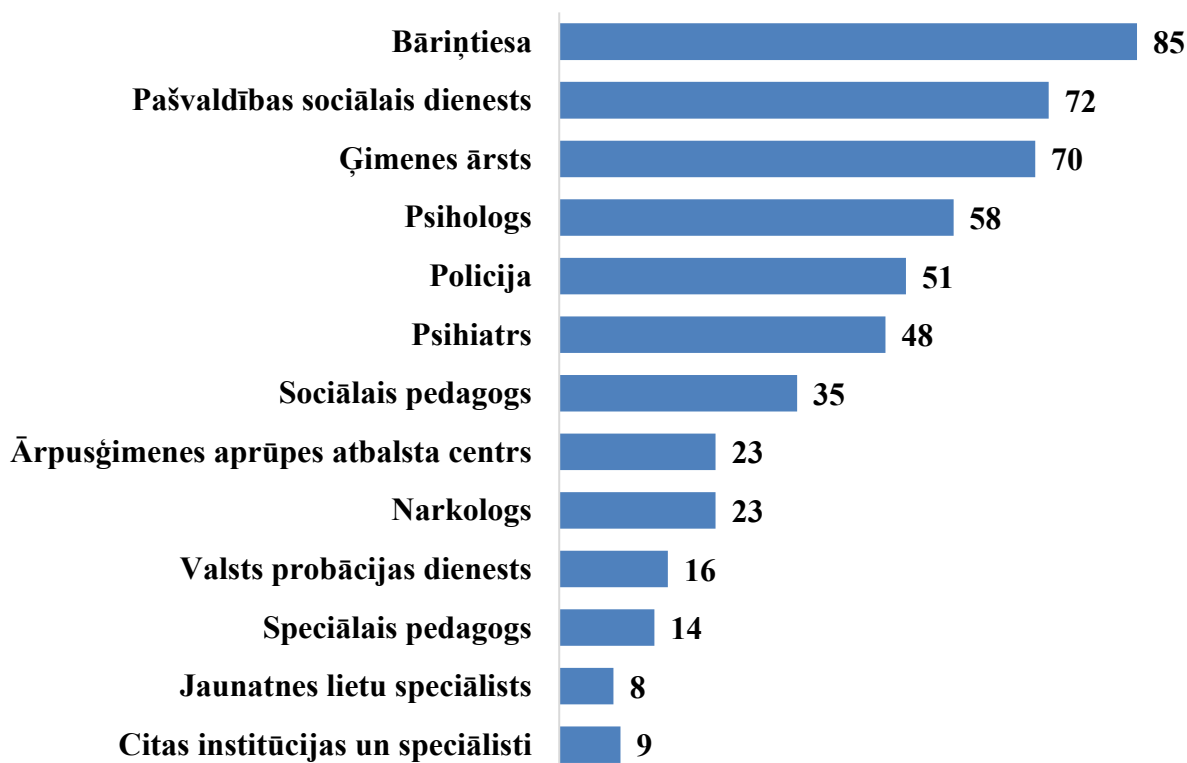
45.attēls. BAS sadarbības partneru aptaujas dalībnieku pārstāvētie reģioni, *dalībnieku skaits reģionu grupās* (n=33)

BAS sadarbības partneru sadalījums atspoguļots 46.attēlā, kurā redzams, ka aptaujā piedalījās 12 bāriņtiesu darbinieki, 8 pašvaldību sociālā dienesta darbinieki, 5 bērnu aprūpes iestādes darbinieki, 2 darbinieki no Valsts probācijas dienesta un 2 darbinieki no izglītības iestādēm (skat.46.att.). Sadaļā “Citas atbildes” minēti NVO pārstāvis, citas BAC struktūrvienības darbinieks, atbalsta centra darbinieks un izglītības pārvaldes speciālists.

46.attēls. BAS sadarbības partneru aptaujas dalībnieku darbavietas, *dalībnieku skaits darbavietu grupās* (n=33)

BAS pakalpojuma sniegšanas laikā, risinot bērnu problēmas, visbiežāk **sadarbojās** ar bāriņtiesām (85 bērnu gadījumos), pašvaldības sociālo dienestu (72 bērnu gadījumos) un ģimenes ārstu (70 bērnu gadījumos). Vidēji 50 bērnu gadījumos tiek minēti psihologi, policija, psihiatri, nedaudz mazāk – sociālie pedagogi, ārpusģimenes atbalsta centru darbinieki un ārsti narkologi. Retāk, vidēji 12 reizes, kā sadarbības partneri tiek minēti Valsts probācijas dienests, sociālais pedagogs un jaunatnes lietu speciālists (skat. 47.att).

47.attēls. **BAS pakalpojuma saņēmēju portretā ietvertu bērnu problēmu risināšanā iesaistītie speciālisti un institūcijas, bērnu skaits atbilstoši grupās** (n=102)

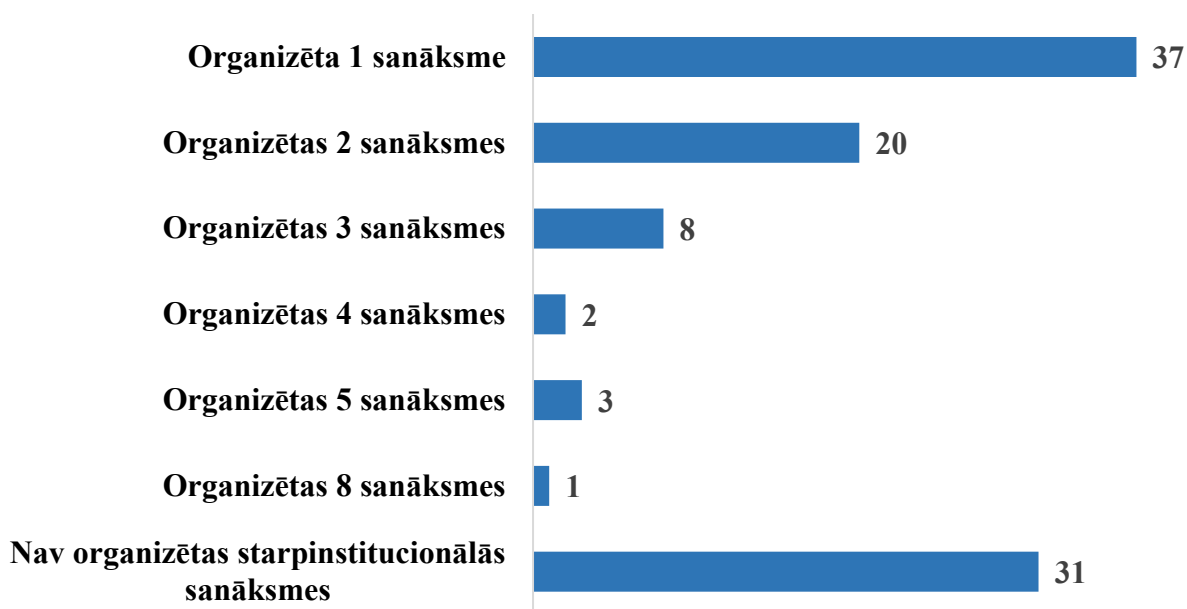
Kā citas institūcijas un speciālisti visbiežāk tika minēti dažādu pakalpojumu sniedzēji, piemēram - pakalpojumu "Palēciens" un "Šeit un tagad" speciālisti, mentors, sociālais darbinieks, vadītājs; atkarības profilakses speciālists, boksa kluba "13Th Round" treneris, Pusaudžu resursa centra psihologi, darbinieki, citi vietējo pašvaldību darbinieki, Valsts drošības dienests.

Bērnu problēmsituāciju risināšanā BAS notikusi sadarbība arī ar citām centra struktūrvienībām, piemēram, Uzraudzības dienesta, Bērnu labbūtības veicināšanas departamenta Vardarbības intervences nodaļas darbiniekiem.

Lai BAS pakalpojuma sniegšanas laikā risinātu bērnu problēmsituācijas, viena no BAS sadarbības formām ir **organizēt un piedalīties starpinstitucionālās sanāksmēs** (turpmāk - STIS). Pārskata periodā 37 bērnu problēmsituāciju gadījumos notika pa vienai sanāksmei par katra bērna individuālo situāciju, 20 bērnu problēmsituāciju gadījumos – divas sanāksmes par katru bērnu, 8 bērnu problēmsituāciju gadījumos - trīs sanāksmes. Sešu bērnu problēmsituāciju gadījumos notika no četrām līdz pat astoņām STIS par katru bērnu.

BAS atzīmē, ka bērna gadījumā iesaistītie sadarbības partneri ir atsaucīgi, ieinteresēti un aktīvi sadarbojas bērna situācijas uzlabošanā. Sadarbības partneri iesaistās un spēj vienoties par kopīgu rīcības plānu bērna situācijas uzlabošanā, gadījumu risināšanā un nepieciešamā atbalsta sniegšanā bērniem. 31 gadījumā BAS pakalpojums īstenošanas laikā notiek regulāra un aktīva sadarbība ar bērna likumiskajiem pārstāvjiem un citiem sadarbības partneriem, tāpēc BAS nav bijusi nepieciešamība iniciēt STIS organizēšanu (skat.48.att.).

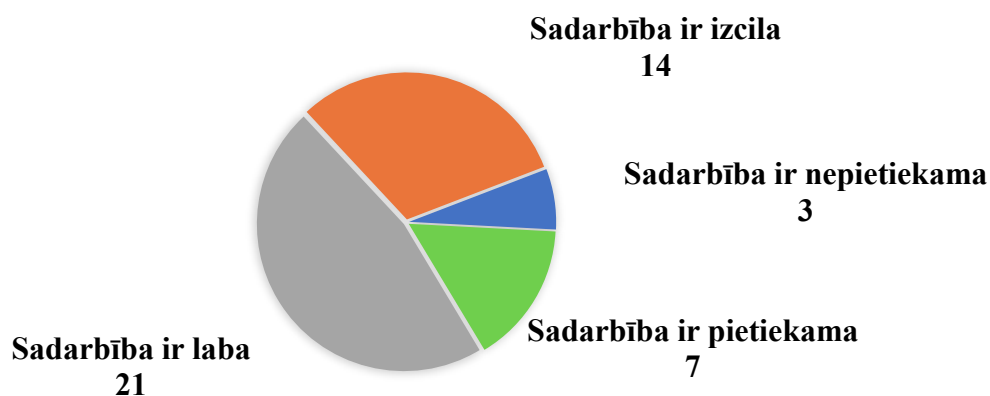
Atsevišķos gadījumos bērna problēmsituācijas risināšanai tiek lietota mūsdienīga, individuāla pieeja – tiek izveidota kopēja *WhatsApp* grupa, kurā piesaistīti visi sadarbības partneri, piemēram, Valsts probācijas dienests, mentors, psihologs, narkologs un BAS.

48.attēls. BAS pakalpojuma saņēmēju portretā ietverto bērnu problēmu risināšanā organizētās starpinstitucionālās sanāksmes, bērnu skaits sanāksmju skaita grupās (n=102)

Sadarbības ar BAS vērtējums četrās atbilžu grupās atspoguļots 49.attēlā. Sadarbību ar vērtējumu “izcili” novērtēja 14 respondenti, sadarbību kā “labu” novērtēja 21 respondents, kā “pietiekamu” – 8 respondenti un tikai trīs respondenti atzīmējuši, ka sadarbība ir “nepietiekama”. Aptaujas ietvaros sadarbības partneri sniedza arī vairākus komentārus par sadarbību ar BAS, piemēram:

- *Labā sadarbība, kas vērsta tieši uz jaunieša interesēm/atbalstu.*
- *Sadarbības ietvaros tiek sniegta atbalsts bērnam un labas sadarbības rezultātā ieguvējs ir bērns. Dalāties ar konstatētajiem notikumiem bērna ikdienā, ar izmaiņām bērnam, pievēršam uzmanību un reaģējam katrs savas kompetences ietvaros, lai varētu operatīvāk sniegt nepieciešamo atbalstu bērnam*
- *Sadarbība norit bez būtiskām problēmām.*
- *Ir izveidojušās uzticamas attiecības ar jauniešiem, kā arī mums darbiniekiem. Informācijas, apmaiņa kopīgi mērķi, vienota sadarbība.*
- *Aktīva savstarpējā komunikācija, informācijas sniegšana, kopīgi tuvākie un tālejoši mērķi, pēc nepieciešamības un esošās informācijas mainījām plānus un sadarbības veidu, sadalījām atbildību. Sadarbība izcila pat tad, ja mērķi nav izdevies sasniegt.*
- *BAS neatlaidīgā un mērķtiecīgā sadarbība ar klienti ir guvusi reālus rezultātus, par ko ļoti liels PALDIES. Sadarbības turpinājumā vēl priekšā daudz izaicinājumu, lai pietiek vēlmes un interese.*
- *Strukturēti izrunājām situāciju, uzklaušēja un analizējām turamāko rīcību!*
- *Katram darbiniekam būtu mazāk bērnu - lielāka iesaiste.*
- *Vairāk sadarboties ar citiem iesaistītajiem speciālistiem, lai uzlabotos bērna situācija, sniegt ieteikumus, rekomendācijas.*

49.attēls. **BAS sadarbības partneru aptaujas dalībnieku sniegtais sadarbības ar BAS vērtējums, skaits vērtējumu grupās** (n=45, atkarībā no individuālās situācijas, katrs aptaujas dalībnieks vērtēja sadarbību ar vienu vai vairākiem BAS)

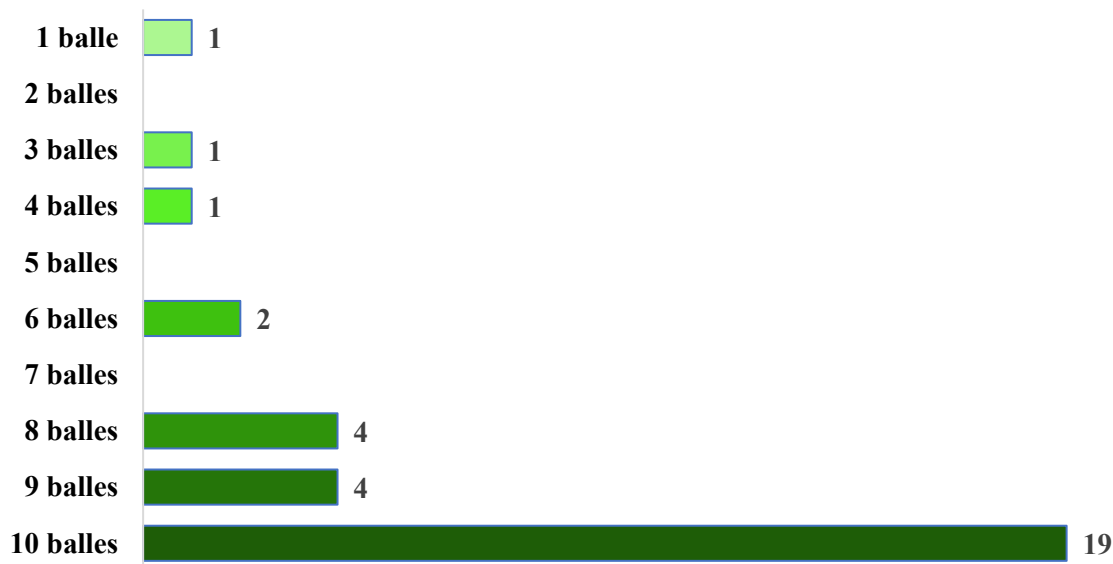
Sadarbības partneri snieguši vairākus **ieteikumus sadarbības ar BAS pilnveidošanai**, piemēram:

- *Ja strādā - tad mums vajadzētu zināt, ko piedāvā, kādus pakalpojumus bērns saņem un kāds rezultāts. Pieļauju, ka to sniedz institūcijas vadītājam, kā bērna likumiskajam pārstāvim, taču bāriņtiesai nav nekādas informācijas.*
- *Skaidra komunikācija, savlaicīga sadarbība, vienoti mērķi, ātra atgriezeniskā saite.*
- *Vēlētos saņemt vairāk informāciju par BAS darbinieka sadarbību ar bērnu un ģimeni (varbūt regulāras speciālistu neilgas ZOOM tikšanās, piemēram, reizi divos mēnešos).*
- *Skaidra komunikācija, savlaicīga sadarbība, vienoti mērķi, ātra atgriezeniskā saite.*
- *Sanāksmēs būtu pieaicināmi arī bērnu likumiskie pārstāvji.*

Par **BAS pakalpojuma nepieciešamību** sadarbības partneri snieguši sekojošus komentārus:

- *Ļoti. Situācijā kad paliek bez atbalsta, ir nepieciešama sadarbība un speciālistu atbalsts, lai jaunietis spētu sakārtot savu dzīvi.*
- *Ir iespēja ar bērnu individuāli strādāt.*
- *Lai izprastu bērna uzvedību, neveidotos konfliktsituācijas gan starp viņu un likumisko pārstāvi, gan starp vienaudžiem, lai uzlabotu viņu situāciju.*
- *BASi ir liels atspāids jaunieša ģimenei/sadarbības speciālistiem, jo var velīt jaunietim papildu individuālu uzmanību.*
- *Ir vērojams progress sadarbība starp likumisko pārstāvi un institūcijām. Bērniem ir atbalsta un uzticības personas.*
- *Šāds pakalpojums ir nepieciešams un ļoti vērtīgs resurss gan pašvaldībām, bet īpaši jau bērniem.*
- *Profesionāls bērna atbalsta speciālists ir kā uzticams atbalsta punkts, lai sagatavotos un integrētos pieaugušo dzīvei.*
- *Bērns ir palicis drošāks un apzinātāks.*

Novērtējot **BAS pakalpojuma nepieciešamību**, kas atspoguļota 50.attēlā, vidējais vērtējums ir 8,48 balles, mediāna - 10 balles (maksimālais vērtējums ir 10 balles). Ar 10 ballēm BAS pakalpojumu novērtēja lielākā daļa respondentu – 19 aptaujas dalībnieki, ar 8 un 9 ballēm pakalpojuma nepieciešamību novērtēja vienāds respondentu skaits (4). Zemākos vērtējumos no 1 – 7 ballēm kopā snieguši, tikai 5 respondenti.

50.attēls. BAS sadarbības partneru aptaujas dalībnieku sniegtais BAS pakalpojuma nepieciešamības vērtējums, *dalībnieku skaits vērtējumu grupās* (n=33)

Sadarbības partneri, kuri piedalījās aptaujā snieguši savu redzējumu par BAS pakalpojuma priekšrocībām:

- *Sagatavoti speciālisti savā jomā.*
- *Stimulēt/kontrolēt jaunieci/bērnu, apmeklēt nodarbības/ārstus/pasākumus.*
- *Resursi, pakalpojumi, pielāgojas situācijām un vietām, atsaucīgi un profesionāli darbinieki.*
- *Zināšanas, individuāla pieeja, vēlme bērnu apciemot un doties ar viņu kopā piemēram paēst pusdienas. Jaunietis veido labāku kontaktu.*
- *Juridiska statusa jautājuma, precīzāka izskatīšana.*
- *BAC darbiniekam nav institūciju stigma un stereotipi.*
- *Ir individuāls atbalsts bērnam vai jaunieciem.*
- *Prasme veidot saskarsmi ar bērniem dažādos vecumos un dažādās situācijās, mainīgos apstākļos; būt elastīgiem; iegūt uzticamību; spēt iedrošināt; spēt pieņemt bērnus tādus, kādi viņi ir; piedalīties viņu brīvā laika organizēšanā.*
- *Tas ir vēl viens papildus atbalsts ārpus ģimenes.*

Atsevišķi sadarbības partneri snieguši informāciju arī par novērotiem trūkumiem BAS pakalpojumā:

- *Pārāk daudz bērnu uz katru speciālistu.*
- *Lielā aizņemtība, maza iespēja situāciju apskatīt klātienē.*
- *Ja jaunieciem ir problēmas, kuru risināšanā jau iesaistīti dažādi speciālisti, tad BAS speciālista iesaiste jau esošās problēmas arī neatrisinās un pēc novērojumiem redzams, ka arī neatrisina.*
- *Risks ir speciālistu maiņa, bet tas nav prognozējams vai novēršams, bet, ja tādas situācijas rodas, domāt par pēc iespējas saudzīgāku speciālistu maiņu.*
- *Vairāk iesaistīties izglītības jautājumu risināšanā, sadarboties ar mācību iestādi.*
- *Īsti nav skaidra šo speciālistu nepieciešamība.*

Sadarbības partneru un bērnu likumisko pārstāvju ieteikumi BAS pakalpojuma pilnveidei, piemēram:

- *Turpināt piesaistīt jaunus BAS speciālistus.*

- *Izvērtēt ar cik bērniem ir vienlaicīgi iespējams veikt darbu, ņemot vērā bērna individuālo situāciju, tās sarežģītību un laikietilpību.*
- *Informācija par pakalpojumiem, komunikācija speciālistu starpā.*
- *Varbūt ir iespējams veidot sadarbības vai piesaistīt papildus pakalpojumus vai speciālistu pieejamību problēmu risināšanas procesā (nereti uz nepieciešamajiem pakalpojumiem ir ļoti garas gaidīšanas rindas, bet pakalpojums ir aktuāls un nepieciešams konkrētajā brīdī).*
- *Paldies par iespēju saņemt pakalpojumu ne tikai ārpusģimenes aprūpē esošiem bērniem, bet arī ģimenes bērniem.*
- *Ļoti nepieciešams atbalsts būtu bērniem no bāriņtiesas un sociālā dienesta redzeslokā nonākušām ģimenēm, kas vēl neatrodas ārpus ģimenes aprūpē.*
- *BASi jānodrošina arī tajos reģionos, novados, kur to šobrīd nav, jo pakalpojums ir nepieciešams.*
- *Valstī šajā jomā ir lieli trūkumi, šādi speciālisti nepieciešami vairāk, jo daudz ir bērnu, jauniešu, kam vajadzīgs šāds atbalsts.*

Bērna atbalsta speciālista pakalpojuma pilnveide un metodiskā vadība

Projekta apakšdarbības Nr. 2.2.1. "Vadlīniju izstrāde Ministru kabineta noteikumu¹ 3.2. apakšpunktā minēto bērna atbalsta speciālistu funkciju īstenošanai" ietvaros 2025.gada 19.augustā tika pieņemts SIA "Projektu un kvalitātes vadība" izstrādātais nodevums "Vadlīnijas bērna atbalsta speciālistam darbam ar bērniem ar uzvedības vai atkarību problēmām vai to attīstības risku" (BAS vadlīnijas). BAS vadlīnijas nodrošina gan teorētisku pamatojumu, gan praktiskas rekomendācijas BAS darba pienākumu izpildei, sniedzot vienotu metodisko ietvaru darbam ar bērniem, kuriem ir uzvedības vai atkarību problēmas vai to attīstības risks.

Sākot ar 2025. gada septembri, BAS pakalpojuma sniegšanā izmanto izstrādātās BAS vadlīnijas kā metodisko pamatu, nodrošinot vienotu pieeju darbā ar mērķa grupas bērniem un viņu ģimenēm.

BAS vadlīnijas pieejamas centra mājaslapā: <https://www.bac.gov.lv/lv/projekts/atbalsta-pasakumi-berniem-ar-uzvedibas-vai-atkaribu-problemam-un-gimenem#vadlinijas-berna-atbalsta-specialista-darbam>

Lai turpinātu nodrošināt apakšdarbības Nr.2.2.2. "Izmēģinājumu projekta īstenošana MK noteikumu 3.2. apakšpunktā minēto bērna atbalsta speciālistu funkcijas aprobācijai" īstenošanu sagatavoti BAS vadlīniju grozījumi. BAS vadlīnijas papildinātas ar apakšnodaļu 2.4.9. "Ieteikumi bērnu atbalsta speciālistu darbā dzimumu un citu diskriminācijas riska aspektu ievērošanai" un papildināta apakšnodaļa par papildu finansējuma pieejamību bērna atbalsta speciālista funkciju nodrošināšanai un tā nepieciešamība ar informāciju par "bankas pakalpojumi" un "BAS automašīnas uzturēšanas izmaksas".

Lai nodrošinātu vienotu, strukturētu BAS darbu, 2025.gada maijā un 2026.gada februārī tika veikti grozījumi centra BAS darba organizēšanas kārtībā, kuri nosaka BAS pakalpojuma piešķiršanas, atteikšanas, turpināšanas vai izbeigšanas, darba organizācijas, darba braucienu, transportlīdzekļa izmantošanas un izdevumu kompensēšanas kārtību.

Pārskata periodā centra pārstāvji apmeklēja BAS Preiļos un Gulbenē. Izlases kārtā izskatīja BAS dokumentāciju sniedza konsultācijas un atbalstu darbā ar mērķa grupu bērniem un sadarbības partneriem. BAS Liepājā un Jelgavā tika apmeklēti iepriekšējā pārskata periodā.

Vidzemes un Latgales reģionos 2025.gada 2. un 14.aprīlī sadarbībā ar BAS, tika organizētas tikšanās ar pašvaldību speciālistiem par projekta aktivitātēm t.sk. bērna atbalsta speciālistu pakalpojuma attīstīšanu un pilnveidošanu.

Gulbenē, 2025.gada 2.aprīlī centra pārstāvji organizēja tikšanos ar Alūksnes novada bāriņtiesas un sociālā dienesta darbiniekiem. Tikšanās laikā dalībnieki tika informēti par BAS pakalpojuma saturu, uzdevumiem un pārrunāti aktuālie jautājumi par turpmāko sadarbību atbalsta sniegšanai bērniem ar uzvedības vai atkarību problēmām vai to attīstības risku. Papildus centra pārstāvji piedalījās Gulbenes Ģimenes izglītības un atbalsta centra atvērto durvju dienā, kurā iepazinās ar jaunajiem pakalpojumiem, speciālistiem un potenciālajiem sadarbības partneriem.

Lai attīstītu un pilnveidotu BAS pakalpojumu visos Latvijas reģionos, tika organizētas domnīcas "Bērna atbalsta speciālists – resurss bērnam un viņa atbalsta sistēmai". Domnīcās

¹ Ministru kabineta noteikumi Nr. 676, Rīgā 2023. gada 21. novembrī (prot. Nr. 58 62. §). Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmas 2021.–2027. gadam 4.3.6. specifiskā atbalsta mērķa "Veicināt nabadzības vai sociālās atstumtības riskam pakļauto cilvēku, tostarp vistrūcīgāko un bērnu, sociālo integrāciju" 4.3.6.5. pasākuma "Atbalsta pasākumi bērniem ar uzvedības vai atkarību problēmām un to ģimenēm" īstenošanas noteikumi, <https://likumi.lv/ta/id/347648-eiropas-savienibas-kohezijas-politikas-programmas-20212027-gadam-436-specifiska-atbalsta-merka-veicinat-nabadzibas-vai-socialas-atstumtibas-riskam-paklauto-cilveku-tostarp-vistrucigako-un-bernu-socialo-integraciju-4365-pasakuma-atbalsta-pasakumi-berniem-ar-uzvedibas-vai-atkaribu-problemam-un-to-gimenem-istenosanas-noteikumi>

piedalījās valsts un pašvaldību institūciju, piemēram, sociālo dienestu, bāriņtiesu, izglītības pārvalžu, Valsts probācijas dienesta, kā arī nevalstisko organizāciju pārstāvji. Domnīcu ietvaros centra pārstāvji informēja par centra aktualitātēm, uzsāktajiem un plānotajiem atbalsta pasākumiem bērniem ar uzvedības vai atkarību problēmām vai to attīstības risku un to ģimenēm, BAS pakalpojumu, katra reģiona BAS dalījās ar praktiskiem pieredzes stāstiem ar mērķa grupu un sadarbības partneriem, kā arī noritēja domu apmaiņa par BAS pakalpojuma pilnveides iespējām un sadarbības pilnveidošanu un stiprināšanu.

Domnīcas norisinājās:

- Kurzemes reģionā – Liepājā, 2025.gada 7.maijā.
- Latgales reģionā - Preiļos, 2025.gada 14.maijā.
- Vidzemes reģionā – Gulbenē, 2025.gada 21.maijā.
- Zemgales reģionā – Jelgavā, 2025.gada 28.maijā.
- Rīgā un Pierīgā – Rīgā, 2025.gada 4.jūnijā.

Domnīcu dalībnieki atzinīgi novērtēja sadarbību ar BAS. Domnīcas dalībnieki vērsa uzmanību uz iespējamajiem funkciju pārklāšanās riskiem ar citiem speciālistiem, kuri strādā bērnu aizsardzības sistēmā, kā arī tika diskutēts par informācijas apmaiņu starp BAS un citiem speciālistiem.

Centra pārstāvji 2025.gada 24.novembrī organizēja tikšanos ar Labklājības ministrijas, Latvijas Pašvaldību savienības, Rīgas Bērnu, jauniešu un ģimeņu sociālā atbalsta centra un Jūrmalas sociālo pakalpojumu centra “Kauguri” struktūrvienības Bērnu un jauniešu mājas “Sprīdītis” pārstāvjiem, Tikšanās laikā dalībniekiem tika sniegta informācija par BAS pakalpojuma statistikas datiem, progresu un paveikto, anonimizētajiem bērnu dzīves stāstiem un BAS sniegto atbalstu bērniem un sadarbību ar sadarbības pārstāvjiem. Papildus, pirms minētās tikšanās centrs organizēja reģionu sadarbības partneru - valsts un pašvaldību speciālistu video intervijas par BAS pakalpojuma lietderību un sadarbību ar BAS, kas tika atskaņotas tikšanās laikā. Tikšanās laikā tika uzklauts sadarbības partneru viedoklis par BAS pakalpojumu un BAS pakalpojuma ilgspējas jautājumiem.

Lai veicinātu sadarbību starp BAS un pašvaldību iestādēm un nodrošinātu efektīvāku informācijas apmaiņu ar sadarbības partneriem par BAS pakalpojuma ietvaros paveikto darbu ar bērniem, Rīgas reģiona BAS 2025.gada 16.decembrī organizēja tikšanos ar Rīgas bāriņtiesas darbiniekiem. Tikšanās laikā Rīgas reģiona BAS informēja par BAS pakalpojumu un prezentēja paveikto, sniedzot pakalpojumu Rīgas pašvaldības bērniem. Savukārt Zemgales reģiona BAS 2026.gada 4.martā organizēja tikšanos ar Jelgavas valstspilsētas pašvaldības Jelgavas sociālo lietu pārvaldes darbiniekiem.

Rīgas reģiona BAS 2025.gada 25.novembrī, Valmierā piedalījās Labklājības ministrijas rīkotajā starptautiskajā konferencē “Kā audzināt bērnu bez vardarbības: vides, speciālistu un kopienas nozīme” par nevardarbīgu audzināšanas dažādiem aspektiem ar prezentāciju “Mazās lietas, kas maina bērna dzīves lielo bildi”. Pēc konferences Labklājības ministrija apkopoja materiālus, intervijas ar Latvijas un ārvalstu ekspertiem, labās prakses piemērus un praktiskus ieteikumus cieņpilnu, drošu un uzticībā balstītu attiecību veidošanā ar bērniem – gan ģimenēs, gan profesionālajā ikdienā. Konferencē apkopojumā iekļauts arī raksts ““Es palieku.” Par klātbūtni, kas dziedina bērnus”, kurš pieejams: <https://www.lm.gov.lv/lv/media/32786/download?attachment>

BAS profesionālās kompetences pilnveide. Saskaņā ar centra 2024.gada 19.jūlijā noslēgto līgumu Nr.4.2-4/84 ar SIA “Projektu un kvalitātes vadība” par BAS vadlīniju izstrādi bērna atbalsta speciālista darbam ar bērniem ar uzvedības vai atkarību problēmām vai to attīstības risku un profesionālās kompetences pilnveides programmas un mācību metodikas izstrādi un aprobāciju Eiropas Sociālā fonda Plus līdzfinansētā projekta Nr. 4.3.6.1/1/24/I/001 “Profesionālās kvalifikācijas pilnveide bērnu tiesību aizsardzības jautājumos un bērnu

likumisko pārstāvju atbildības stiprināšana” ietvaros, laikā no 2025.gada 9.septembra līdz 2025.gada 29.oktobrim 10 BAS piedalījās mācībās “Bērna atbalsta speciālistu profesionālās kompetences pilnveide” 120 akadēmisko stundu apmērā.

BAS profesionālās kompetences pilnveides mācību tēmas bija sadalītas 4 mācību moduļos.

1. Bērna vajadzību, problēmu un dzīves situācijas izvērtēšana
 - Procesa vadības pamatprincipi (14 a/h)
 - Uzvedības problēmas un to attīstības riski (16 a/h)
 - Atkarības problēmas un to attīstības riski (8 a/h)
 - Kaitējoša seksuālā uzvedība bērnu vidū, kas jāzina vecākiem (e-mācības)
 - Attīstības riski un ar tiem saistītās problēmas (6 a/h)
 - Vecumposmu īpatnības un ar tiem saistītās krīzes (e-mācības) (2 a/h)
 - Bērna atbalsta sistēmas / ģimenes dinamika (e-mācības) (2 a/h)
2. Efektīva, bērna vajadzībām atbilstoša atbalsta plānošana un īstenošana praksē
 - Psihosociālā konsultēšana un atbalsta sniegšana bērniem krīzes situācijās (16a/h)
 - Specifiski atbalsta pasākumi (8 a/h)
 - Naratīvās terapijas pamatprincipi (8 a/h)
3. Sadarbība ar bērna likumisko pārstāvi un sadarbības partneriem
 - Institūciju savstarpējā sadarbība (8 a/h)
 - Efektīva komunikācija ar likumisko pārstāvi (8 a/h)
4. Bērna motivācija un BAS drošība praksē
 - Motivācijas tehnikas un sarežģītas situācijas un BAS drošība praksē (8 a/h)
 - Dažādības pieeja BAS darbā ar bērnu (8 a/h)
 - Noslēgums un personīgā plāna izveide (8 a/h)

Izmaiņas BAS personāla sastāvā. Centrā ir izveidotas 12 BAS amata vietas, kuras nodrošina pārstāvniecību piecos Latvijas reģionos: Rīgā - 4, Liepājā - 2, Jelgavā 2, Preiļos - 2 un Gulbenē - 2. Pārskata periodā divi BAS bija ilgstošā prombūtnē (t.i. bērnu kopšanas atvaļinājums), trīs BAS izbeidza darba tiesiskās attiecības - divi Rīgā un viens Gulbenē.

2026.gada janvārī tika izsludināts konkurss uz vakanto BAS amata vietu Gulbenē. No 2026.gada 2.marta darbu uzsāka divi BAS Gulbenē – viens uz noteiktu laiku un viens uz nenoteiktu laiku. 2026.gada martā tika izsludināts konkurss uz vakanto BAS amata vietu Rīgā.

Bērna atbalsta speciālistu novērojumi pakalpojumu pārskata periodā

BAS progresa ziņojuma sagatavošanas periodā BAS novēroja sekojošas **pozitīvas izmaiņas bērnu labbūtībā**:

- bērns uzticas BAS un sniedz informāciju kuru neizpauž citiem;
- bērna likumiskais pārstāvis aktīvāk iesaistās un uzņemas atbildību bērna situācijas risināšanā;
- bērniem tiek piesaistīti resursi viņu vajadzību nodrošināšanai (ārstniecība, sociālā rehabilitācija u.c. pakalpojumi);
- bērni tiek iesaistīti brīvā laika lietderīgā pavadīšanā, t.sk. interešu izglītībā;
- bērns ieklausās BAS ieteikumos un īsteno tos;
- pieaugusi bērna līdzdalība lēmumu pieņemšanā: bērns aktīvi piedalās mērķu izvirzīšanā un novērtēšanā;
- bērni, kuri pirms tam atteikušies sadarboties ar speciālistiem, sadarbojas ar BAS un sāk sadarboties arī ar citiem speciālistiem;
- atsevišķos gadījumos ir identificētas būtiskas grūtības un nepilnības bērnu ārpusģimenes aprūpē;
- bērnam, bērna likumiskajam pārstāvim un speciālistiem tiek nodrošināts “skats no malas” un piedāvāti jauni, inovatīvi risinājumi.

BAS novērotie **ieguvumi bērniem** no BAS pakalpojuma:

- uzlabojušās bērnu sociālās prasmes un uzvedība sabiedriskās vietās;
- bērni kļūst atvērtāki gan BAS speciālista klātbūtnē, gan sabiedrībā kopumā;
- bērnam ir droša, uzticama persona, pie kuras vērsties, ja nepieciešama palīdzība, piemēram, rodas bažas par savu drošību;
- bērnam nostiprinās ticība, ka BAS var palīdzēt, un bērns sniedz būtisku informāciju, kas ļauj savlaicīgi pamanīt riskus un sniegt atbilstošu atbalstu;
- bērns var apmeklēt vietas un piedzīvot aktivitātes, kurām iepriekš trūka resursu vai iespēju;
- bērna likumiskajam pārstāvim BAS sniedz skaidru, strukturētu informāciju par bērnam pieejamo atbalstu;
- tikšanās laikā BAS bērnam sniedz nedalītu uzmanību, ieklausās un palīdz;
- jaunieši, kuri sasnieguši pilngadību ļoti pozitīvi novērtē to, ka līdzās ir BAS, kuram var jautāt, ko un kā darīt;
- pieaug bērna drošības sajūta, jo viņš saprot, ka ir pieaugušais, kurš palīdz, aizstāv un sadzird;
- daļai bērnu vērojams progress izglītībā (piemēram, regulārākā skolas apmeklēšanā), ārstu speciālistu apmeklējumos, sociālās korekcijas programmu uzdevumu izpildē un jēgpilnā ārpusskolas brīvā laika pavadīšanā.

Trūkumi un izaicinājumi BAS darbā:

- atsevišķos gadījumos sadarbības partneri ir skeptiski noskaņoti pret BAS;
- bērni, kuriem ir smagas uzvedības problēmas, var apdraudēt BAS drošību;
- dažkārt nākas veikt bērna likumiskā pārstāvja vai sociālā darbinieka pienākumus, lai bērnam nodrošinātu atbilstošu aprūpi, piemēram, ārstniecības pakalpojumus, atbilstošas izglītības programmas u.c.;
- atsevišķās pašvaldībās netiek pilnvērtīgi veikts sociālais darbs ar aizbildņu un audžuģimenēm, lai bērnam tiktu nodrošināta labvēlīga vide, t.sk. dzīves apstākļi;
- BAS ir salīdzinoši jauna profesija, kas prasa augstu elastību, spēju strādāt nenoteiktībā, reflektīvu praksi un nepārtrauktu kompetenču pilnveidi, lai izvēlētos atbilstošāko pieeju;

- ne vienmēr izdodas skaidri noteikt, cik plašai jābūt BAS iesaistei, lai netiktu pārkāptas likumiskā pārstāvja lomas un citu speciālistu profesionālās kompetences robežas;
- citu speciālistu un ģimenes locekļu nereālas gaidas, kuras nav piepildāmas;
- emocionālā piesaiste bērnam var radīt grūtības ievērot profesionālās robežas.
- vairāki sadarbības partneri vēlas regulārāku informācijas apmaiņu par bērnu.

Secinājumi

1. Lielākajā daļā gadījumu BAS pakalpojuma sniegšanas laikā vērojama pozitīva bērna uzvedības izmaiņu dinamika, vērojama atkarības izraisošo vielu lietošanas samazināšanās tendence. Daļa bērnu, atgriežas izglītības sistēmā klātienē vai tālmācībā un uzlabo mācību sasniegumus un iesaistās jēgpilnākās brīvā laika pavadīšanas aktivitātēs, piemēram, sporta nodarbībās, vairāk lasa, zīmē, nodarbojas ar rokdarbiem u.c.
2. BAS sadarbības partneru aptaujas rezultāti norāda, ka kopumā sadarbība tiek vērtēta pozitīvi, tomēr nepieciešams pilnveidot sadarbības regularitāti un veidus.
3. Pārskata periodā izstrādātas un apstiprinātas “Vadlīnijas bērna atbalsta speciālistam darbam ar bērniem ar uzvedības vai atkarību problēmām vai to attīstības risku” un veikti grozījumi to pilnveidei.
4. BAS nodrošinātas mācības “Bērna atbalsta speciālistu profesionālās kompetences pilnveide” 120 akadēmisko stundu apmērā un metodiskais atbalsts.

Plānotās darbības nākamajam periodam

1. Pamatojoties uz BAS sadarbības partneru aptaujas rezultātiem, nākamajā pārskata periodā tiks veikti pasākumi BAS pakalpojuma pilnveidošanā, t.sk. sadarbības jautājumos ar valsts un pašvaldību speciālistiem, bērnu likumiskajiem pārstāvjiem vai audžuģimenēm.
2. Nākamajā pārskata periodā veicamas darbības sadarbības pilnveidei ar institūcijām, speciālistiem un bērnu likumiskajiem pārstāvjiem.
3. BAS sadarbības ar valsts, pašvaldību institūciju, speciālistu, nevalstisko organizāciju pārstāvjiem pilnveidei organizēt Domnīcas reģionos.